

Technická univerzita v Liberci

Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

Katedra tělesné výchovy a sportu

Zdravotní tělesná výchova II.

Studnice aktivizačních námětů pro výuku předmětů na 1. stupni základní školy

Jana Bajzíková, Kateřina Schejbalová

Liberec 2019

Recenzoval: PhDr. Iva Šeflová, Ph.D.

Autor. Mgr. Jana Bajzíková, Mgr. Kateřina Schejbalová

ISBN 978-80-7494-504-5

Poděkování

Poděkování patří studentkám 5. ročníků kombinovaného studia Učitelství pro 1. stupeň základní školy na FP TU v Liberci v akademických letech 2017/2018, 2018/2019, které svým aktivním přístupem přispěli velkou měrou k realizaci této publikace vypracováním semestrální práce pro předmět Zdravotní tělesná výchova pod názvem Aktivizační metoda. Jmenovitě se jedná o Adamovou Šárku, Bengalia Kateřinu, Brádkovou Danu, Červenkovou Blanku, Dlouhou Kateřinu, Drešerovou Evu, Dušánkovou Soňu, Ederovou Marcelu, Haltufovou Janu, Háskovou Barboru, Havlíkovou Janu, Hlavovou Nelu, Holubovou Hanu, Hottmarovou Olgu, Husákovou Vladimíru, Chvojanovou Ivanu, Jehličkovou Anetu, Kandlovou Lenku, Kašťákovou Miloslavu, Kinskou Marcelu, Landovou Adélu, Lengyelovou Lenku, Macháčkovou Petru, Malířovou Evu, Matysovou Kamilu, Míškovou Lucii, Nedvědovou Miluši, Pachmanovou Terezu, Pěničkovou Danielu, Pivoňkovou Evu, Povondrovou Pavlínu, Procházkovou Alenu, Radovou Martinu, Schmidtovou Šárku, Sítovou Denisu, Skořepovou Janu, Štěpánkovou Renátu, Švástovou Andreu, Valkovou Kláru, Volfovou Petru, Votrubicovou Lenku, Záborskou Evu.

Obsah

1	Školní věk	9
2	Pohyb, pohybová aktivita u dětí.....	11
3	Pohybová aktivita ve škole	15
4	Aktivizující výukové metody ve škole	17
5	Aktivizační náměty	19
5.1	ANGLICKÝ JAZYK	20
5.2	ČESKÝ JAZYK	31
5.3	MATEMATIKA	68
5.4	NĚMECKÝ JAZYK	81
5.5	PRVOUKA	91
5.6	PŘÍRODOVĚDA, VLASTIVĚDA	103
6	Závěr	122
7	Použité zdroje.....	123

Seznam obrázků

Obrázek 1 Pozdravy 1	22
Obrázek 2 Pozdravy 2	23
Obrázek 3 Pozdravy 3	23
Obrázek 4 Co umím 1	24
Obrázek 5 Co umím 2	25
Obrázek 6 Pošptej a běž 1	27
Obrázek 7 Pošeptej a běž 2	27
Obrázek 8 Seznámení se s článkem 1	30
Obrázek 9 Seznámení se článkem 2	30
Obrázek 10 Popelka 1	32
Obrázek 11 Popelka 2	32
Obrázek 12 Popelka 3	32
Obrázek 13 Popelka 4	32
Obrázek 14 Čti 1	34
Obrázek 15 Čti 2	35
Obrázek 16 Čti 3	37
Obrázek 17 Souhlásky 1	38
Obrázek 18 Souhlásky 2	39
Obrázek 19 Souhlásky 3	39
Obrázek 20 Souhlásky 4	39
Obrázek 21 Panáček 1	41
Obrázek 22 Panáček 2	42
Obrázek 23 Stopy 1	43
Obrázek 24 Stopy 2	43
Obrázek 25 Stopy 3	44
Obrázek 26 Stavba pyramidy 1	45
Obrázek 27 Stavba pyramidy 2	46
Obrázek 28 Štafeta	47
Obrázek 29 Pexeso	48
Obrázek 30 Pantomima 1	49
Obrázek 31 Pantomima 2	50
Obrázek 32 Najdi cestu 1	51

Obrázek 33 Mluvící tělo 1	53
Obrázek 34 Mluvící tělo 2.....	53
Obrázek 35 Opis s chůzí 1.....	54
Obrázek 36 Opis s chůzí 2.....	55
Obrázek 37 Chytání vloček 1	56
Obrázek 38 Běhací diktát 1	58
Obrázek 39 Běhací diktát 2	58
Obrázek 40 Běh mezi vločkami	60
Obrázek 41 Pády v pohybu	61
Obrázek 42 Doplně 1	64
Obrázek 43 Doplně 2	64
Obrázek 44 Pokračuj a hod' 1	66
Obrázek 45 Pokračuj a hod' 2.....	67
Obrázek 46 Kouzelný lektvar 1	69
Obrázek 47 Kouzelný lektvar 2.....	69
Obrázek 48 Kouzelný lektvar 3.....	70
Obrázek 49 Kouzelný lektvar 4.....	70
Obrázek 50 Lovci perel1	73
Obrázek 51 Lovci perel 2	73
Obrázek 52 Plácaná 1	74
Obrázek 53 Plácaná 2	74
Obrázek 54 Běhací čísla 1	77
Obrázek 55 Běhací čísla 2	77
Obrázek 56 Běhací čísla 3	78
Obrázek 57 Obvod, obsah 1	79
Obrázek 58 Obvod, obsah 2	79
Obrázek 59 Časování sloves 1	82
Obrázek 60 Časování sloves 2	82
Obrázek 61 Denní činnosti 1	85
Obrázek 62 Denní činnosti 2	86
Obrázek 63 Skladba vět 1.....	88
Obrázek 64 Skladba vět 2.....	89
Obrázek 65 Skladba vět 3.....	89
Obrázek 66 Podzim v sadu 1	93

Obrázek 67 Podzim v sadu 2	93
Obrázek 68 Podzim v sadu 3	93
Obrázek 69 Podzim v sadu 4	93
Obrázek 70 Podzim v sadu 5	94
Obrázek 71 Podzim v sadu 6	94
Obrázek 72 Podzim v sadu 7	94
Obrázek 73 Zdravé potraviny, nápoje 1	96
Obrázek 74 Zdravé potraviny, nápoje 2	96
Obrázek 75 Zdravé potraviny, nápoje 3	97
Obrázek 76 Jede, jede autíčko	99
Obrázek 77 Živá příroda 1	101
Obrázek 78 Živá příroda 2	101
Obrázek 79 Jsem silnější 1	103
Obrázek 80 Jsem silnější 2	104
Obrázek 81 Kdo 1	106
Obrázek 82 Kdo 2	106
Obrázek 83 Poznávání stop 1	109
Obrázek 84 Poznávání stop 2	109
Obrázek 85 Poznávání stop 3	110
Obrázek 86 Kraje ČR 1	111
Obrázek 87 Kraje ČR 2	112
Obrázek 88 Životní podmínky 1	113
Obrázek 89 Životní podmínky 2	114
Obrázek 90 Skákaná 1	116
Obrázek 91 Skákaná 2	117
Obrázek 92 Skákaná 3	117
Obrázek 93 Správná dvojice	119

Úvod

Škola jako instituce, ale především její pedagogové, vede děti ke zdravému životnímu stylu především ve vzdělávací oblasti Člověk a zdraví. Ale jaká je další pohybová aktivita žáků 1. stupně při výuce, která průměrně trvá 5 vyučovacími hodinami?

Naše republika se řadí mezi vyspělé státy s průměrně velmi slušnou úrovní obyvatelstva. Veškeré výhody související s moderní technologií, kterou dnešní člověk ve vyspělém státě využívá, mají ale negativní dopad na přirozenou životní potřebu člověka: pohybovou aktivitu. Aktivní pohyb, v minulosti přirozený pohyb, který byl součástí denního života, se vytrácí z každodenní činnosti člověka. Uspěchaný životní styl zaměřený na výkon potlačuje přirozený pohyb, protože z nedostatku času častěji využíváme techniku k přepravě, komunikujeme a pracujeme vsedě u počítače a následně relaxujeme vsedě u televize.

Tento fenomén dnešní doby se bohužel objevuje i v dětské populaci, neboť životní styl v rámci stravování a aktivního pohybu přejímají děti od svých rodičů. Převažuje volný čas strávený u počítače, vsedě u televize a nízká motivace pro pohybovou aktivitu. Také děti se již potýkají s následky tohoto fenoménu: častějším výskytem obezity, vadného držení těla, bolestí zad aj. Nejvýznamnější podíl na výchově má sice rodina, ale škola je následná instituce, která má vést děti v rámci výchovně – vzdělávacího procesu ke zdravému životnímu stylu a cíleně děti motivovat k zařazení přirozené pohybové aktivity do běžného života.

Na základě výše uvedených důvodů jsme se rozhodly publikovat náměty, nápady pro výuku běžných předmětů, při kterých děti nemusí sedět, ale mohou se hýbat. Věříme, že předložené podněty mohou denní vzdělávání zpestřit.

Autorky

1 Školní věk

Rozdělení školního věku do jednotlivých časových úseků, tzv. hlavních etap není jednotně přijato, jak zmiňují Lagmeier, Krejčířová (2006).

Školní věk lze chápat jako období oficiálního vstupu do společnosti, uvádí Vágnerová (2012). Rozděluje školní věk jako období, kdy dítě chodí do základní školy, na tři dílčí fáze. Prvním úsekem je raný školní věk, tj. přibližně od 6 do 9 let. Dítě v této fázi zvládá svou novou sociální roli a základy vzdělanosti: naučí se číst, psát a počítat. Druhou etapou je střední školní věk, který trvá od 9 let do 11 – 12 let, tj. do doby, kdy dítě přechází na druhý stupeň základní školy a začíná dospívat. V průběhu tohoto období dochází k různým méně nápadným změnám, které lze považovat za přípravu na dospívání. Jde o období relativního klidu a pohody. Dítě se plynule rozvíjí ve všech oblastech a začínají se vytvářet předpoklady pro budoucí proměnu, která zatím probíhá jenom na psychické úrovni.

Vývoj pohybových i ostatních vlastností je do jisté míry závislý na tělesném růstu, zmiňují Langmeier, Krejčířová (2006). Ten je během tohoto období většinou poměrně plynulý, zatímco před jeho začátkem a opět na jeho konci lze většinou pozorovat větší či menší růstové zrychlení. Během této etapy se u dětí mění plynule stavba těla. Tvar a poměry končetin k tělu se mění, neboť růst jednotlivých částí těla vykazuje rozdílnou rychlost. Končetiny se postupně prodlužují, hlava postupně ztrácí velikostní podíl. Začíná i postupně přibývat podkožní vrstva tuku a děti získávají plnější tvary. Vývoj mozku je již ukončen, nervový systém je dostatečně zralý, ale neustále se zdokonaluje. Díky tomu, jak popisují Gajdošová, Košťálová (2006), můžeme do pohybové aktivity dětí postupně zařazovat složitější, koordinačně náročnější pohyby.

Škola ve značné míře ovlivňuje rozvoj identity školáka, zejména jeho sebehodnocení a sebeúctu. Co a jak se dítě ve škole učí, získává význam teprve v konfrontaci s životem v určité společnosti v daném období, uvádí Vágnerová (2012).

Žák 1. stupně – mladšího školního věku

Průcha, Walterová, Mareš (2013) definují v Pedagogickém slovníku mladší školní věk jako věk, který se dá vymezit jednak časově (přibližně od 6 do 10 let) a jednak docházkou (1.– 4. ročníku školní docházky).

Vágnerová (2012) dělí školní věk na tři dílčí fáze. Žák 1. stupně dle ní spadá do dvou etap: raného školního věku a středního školního věku. První fází je raný školní věk, tj. přibližně od 6 do 9 let. Dítě v tomto období zvládá svou novou sociální roli a základy vzdělanosti: naučí se číst, psát a počítat. Druhou fází je střední školní věk, který trvá od 9 let do 11 – 12 let, tj. do doby, kdy dítě přechází na druhý stupeň základní školy a začíná dospívat.

Dle Brabcové a kol. (1990) je rozumový vývoj dítěte ve věku, kdy navštěvuje 1. stupeň základní školy, probíhá ve stádiu konkrétního myšlení, kdy jsou základní myšlenkové operace v těsné spojitosti s konkrétní činností. Toto stádium však obsahuje i prvky další vývojové etapy rozumového vývoje, myšlení formálního, které právě jazykové vzdělávání (tvarosloví, skladba) může pomáhat rozvíjet. Dosaženému stádiu vývoje řeči i myšlení je pak přizpůsoben výběr obsahových prvků učiva, metod, výchozích textů, cvičných textů atd.

Co se týká pohybu, je již dítě v mladším školním věku metabolicky vybaveno pro rychlostní cvičení a růst aerobních kapacity, uvádí Havlíčková (1997). Rychlá schopnost mobilizace oxidativních procesů s přiměřeným rozvojem kardiorepiračních funkcí dávají již kolem 10 roku dětem možnost rozvoje vytrvalostních schopností.

2 Pohyb, pohybová aktivita u dětí

Pohyb je základní vlastností živé hmoty a je nutný pro správný vývoj každého živého tvora. Pohybová aktivita rozvíjí a upevňuje svalstvo a má vliv na pevnost a pohyblivost kostí. Pohyb podporuje a zlepšuje činnost vnitřních orgánů, oběhového, nervového a lymfatického systému, popisují Gajdošová, Košťálová (2006).

„Pohyb živé bytosti je základním projevem jejího života. Je to aktivní proces vycházející z ní samé, probíhající podle fyzikálních zákonů a řízený záměrem sledujícím určitý cíl, který si bytost sama určuje nebo podle kterého instinktivně jedná. Pohybový záměr vychází z potřeb živého organismu a slouží k udržení jeho integrity v okolním prostředí.“ (Véle, 1997)

Podle Hoškové, Matoušové (2003) je základem jakékoliv pohybové aktivity pohyb, který je chápán jako základní projev života.

Pedagogika uvažuje o pohybu jako o základním fenoménu rozvoje člověka. Již Komenský zdůraznil formativní význam pohybu nejen ve smyslu tělesném, ale i duchovním. Prokázán je i vliv pohybu na intelektový rozvoj v raném dětství, rozvoj dovedností a utváření osobnosti v dospívání, píše Hátlová (2002).

Pohybovou aktivitu lze chápat, dle Marcus, Forsyth (2010), jako termín vztahující se k jakémukoli tělesnému pohybu vyžadující vyšší energetickou spotřebu. S pohybem jsou spojeny kladné, příjemné prožitky – uvolnění, radost, i negativní prožitky- únava, bolest. Prožitky příjemné, ale i nepříjemné spojené s pohybem, mají pro člověka svůj význam, uvádí Hátlová (2002). Díky pohybu vnímáme a poznáváme okolí, je to prostředek komunikace. Gajdošová, Košťálová (2006) zdůrazňují, že se v pohybu též odráží naše myšlenky, emoce, city.

Hendl, Dobrý (2011) specifikují a oddělují základní pojmy vztahující se k pohybu a definují je zvlášť. V souvislosti s pohybem definují pohybovou aktivitu jako strukturovanou, druhově specifickou pohybovou aktivitu spojenou spíše v organizovaných soutěžích, nebo se specifickou sportovní disciplínou. Ale jako jeden z nejdůležitějších faktorů podpory zdraví každého lidského jedince v kterémkoli věku odlišují a definují pohybovou aktivnost. Pohybová aktivnost je komplexní záležitostí, je to nakumulovaný souhrn bazálních, zdraví podporujících, sportovních a jiných pohybových aktivit v určité časové jednotce. Pohybová aktivnost zahrnuje mnoho různých pohybových aktivit, například chůzi, hraní sportovních her, úklid, ale také strukturované a tradiční cvičební aktivity, jako je kondiční běh nebo aerobik.

Současný životní styl v civilizované společnosti je charakteristický nedostatkem přirozené pohybové aktivity, což má negativní dopad na člověka. Hošková, Matoušková (2003) uvádějí: „Přirozené pohybové chování současné populace je však negativně ovlivňováno rozvojem technické civilizace – „hypokinetická nemoc“ zasáhla do života lidí a proto přirozené pohybové aktivity nemohou plnit svou funkci a vzniká nebezpečí zhoršení biologických vlastností individuí a tím i odolnost lidí.“ Hátlová (2002) vysvětluje: „Dnešní podmínky života člověka k pohybu přímo nenutí. Dlouhodobě vytvářený a stabilizovaný genetický potenciál, který byl plně odpovídajícím vybavením člověka pro život ještě před dvěma sty lety, je však nutno respektovat, již nyní pozorujeme příznaky biodegradace. Je důležité, aby dnešní člověk projevil určitou míru sebezpřinucení nutnou k zachování somatopsychické rovnováhy.“

Chování jedince projevující se velmi nízkým objemem bazálních pohybových aktivit (běžných, každodenních) a deficitem strukturovaných pohybových aktivit a s převahou sedavého způsobu života definují Hendl s Dobrým (2011) jako pohybovou nedostatečnost.

Gajdošová, Košťálová (2006) charakterizují pohybovou aktivitu dětí: „Každé dítě má určité vrozené předpoklady. Rozvíjení těchto předpokladů v období mladšího školního věku má mít vliv na budoucí vytváření jeho osobnosti dítěte (přístup dítěte ke sportu, ke koníčkům, k trávení volného času a k vyhledávání pohybových aktivit). Je tedy nutné rozvíjet u dětí zdravý životní styl, vytvářet kladný vztah k sobě samému, rozvíjet bohatost zájmů (nejen sportovních) a udržovat dobrou kondici.“

Pohybová aktivita podporuje zdraví a zabraňuje vzniku řady nemocí, zlepšuje společenskou konektivitu a kvalitu života. Dětství a dospívání jsou klíčovými obdobími, kdy se kontinuálně s biologickými a psychomotorickým vývojem utváří a formují vztahy a postoje dětí a mládeže k pohybové aktivitě, popisuje Kalman (2011). Pohybová aktivita je velmi důležitá k harmonickému vývoji a formování osobnosti dítěte. Pohyb ovlivňuje nejen stránku fyzickou, ale i psychickou, což má vliv na vývoj dítěte v rámci i jeho vlastností, k rozvoji jeho ctižádosti a vůle, uvádějí Gajdošová, Košťálová (2006).

V souladu se současnými metodami a studii popisují Hendl, Dobrý (2011) vztahy mezi pohybovou aktivností mládeže a zdravotními benefity. Analyzují evidence o pozitivním vlivu pohybové aktivity mládeže na aerobní zdatnost, na snížení hraničního krevního tlaku, zvýšení tělesné zdatnosti obézních dětí a potvrzují vzájemné souvislosti.

Současný stav pohybové aktivity u dětí

Zdravotní stav vlivem současného životního stylu, který je charakteristický nedostatečnou pohybovou aktivitou a zvýšeným příjmem potravy, je ve vyspělých státech alarmující. Bohužel již tato situace není jen např. ve Spojených státech, ale i u nás. Tento dopad se začíná projevovat i u dětí a mládeže.

Pravidelná sledování a kvalifikovaná hodnocení růstu dávají možnost individuálně posoudit fyzický i psychický vývoj dítěte či dospívajícího i jeho zdravotní a výživový stav. Včasné rozpoznání odchylného vývoje tělesných znaků dítěte od předpokládaných hodnot běžných v celé populaci může upozornit na výskyt mnoha onemocnění, a to často ještě před klinickými projevy nemoci. Sledování základních tělesných parametrů také pomáhá včas odhalit chybné výživové návyky vedoucí např. k nadváze, obezitě či naopak k nízké hmotnosti a posoudit přiměřenost výživy mateřským mlékem u nejmenších dětí. Česká republika patří celosvětově k menšině zemí, které mají vlastní růstová referenční data (růstovou „normu“). Ta bývají publikovaná nejčastěji ve formě růstových grafů, které jsou výsledkem rozsáhlých Celostátních antropologických výzkumů, jak uvádí Schejbalová (2017).

Podle výsledků Celostátního antropologického výzkumu 2001 se v Praze zvýšil výskyt jedinců ve věku do 18 let s nadměrnou obezitou větší měrou než v menších městech. Doplňující měření v roce 2004 a 2005 mělo tuto hypotézu potvrdit. Response v jednotlivých školách kolísala mezi 15 až 50 % dětí ve třídě, neboť souhlas s měření vydal menší počet rodičů, nebo děti samy odmítaly měření (zejména obézní jedinci).

Z 6. Celostátního antropologického výzkumu v rámci souhrnných výsledků vyplynulo, že hodnoty BMI se od 6 let věku posunuly ve všech věkových kategoriích k vyšším hodnotám. Výsledkem výzkumu je i fakt, že za posledních 50 let se nezměnily hodnoty 50. percentilu BMI vzhledem k tělesné výšce, ale došlo k rovnoměrnému rozšíření okrajových percentilových pásem, což ve skutečnosti znamená, že se zvýšil ve sledované populaci výskyt extrémních hodnot BMI. Tento fakt bude předmětem dalšího sledování. Z tabulek výzkumu vyplynulo tedy, že podíl výskytu jedinců s nadměrnou hmotností u obou pohlaví ve všech věkových kategoriích je vyšší, s výjimkou kategorie nejstarších dívek.

Národní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků, která vznikla na základě mezinárodního výzkumu uskutečněného v roce 2010 v rámci mezinárodního projektu „Health Behaviour in School – aged Children: WHO Collaborative Cross – National study (HBSC).“, mapuje a uvádí znalosti o zdraví, životním stylu dětí a mládeže. Výzkum mapoval pravidelnou pohybovou aktivitu, důvody pro realizaci pohybové aktivity, pasivní trávení volného času, čas strávený u počítače. Mezi klíčová zjištění patří: velká část školáků je nedostatečně pohybově aktivní, téměř

polovina dívek se intenzivně pohybuje méně než 5 dní v týdnu, pohybová aktivita dívek s rostoucím věkem klesá, už od věku 11 let je významný podíl těch, kteří sledují televizi „příliš“ (60%), mládež inklinuje k „užívání PC“ zřejmě lineárně s rostoucím věkem aj. Výsledky Národní zprávy reflektují nejen aktuálnost daného problému – nedostatečné pohybové aktivity u dětí a mládeže, ale vznikl i potřebný dokument pro tvorbu efektivních kroků k podpoře veřejného zdraví, zvláště u mládeže, uvádí Kalman (2011).

Mužik, Vodáková v roce 2009 provedli a v roce 2011 publikovali výzkum Sonda do školní pohybové aktivity dětí mladšího školního věku. Ten mapoval mimo jiné i objem pohybu, intenzitu zatížení a obsah školních pohybových aktivit u žáků mladšího školního věku na základních školách. Na základě výzkumných výsledků stanovili tyto závěry, že průměrný objem školní pohybové aktivity žáků na 1. stupni ZŠ je velmi nízký a při odečtení povinné časové dotace pro výuku tělesné výchovy dosahuje v průměru necelých 20 minut denně. Po odečtení přestávek, tak zůstává objem školních pohybových aktivit okolo 3 minut denně. Dalším významným závěrem bylo zjištění, že naprostá většina dětí mladšího školního věku považuje svoji pohybovou aktivitu za dostatečnou a značná část žáků se domnívá, že třídní pedagog se spíše nebo určitě nezajímá o jejich pohybovou aktivitu. Tyto závěry potvrzují naši domněnku i stav pohybové aktivity žáků ve škole a to ve smyslu, že je nedostatečná. V rámci tohoto výzkumu autoři na závěr uvádí i soubor doporučení pro pedagogickou praxi.

3 Pohybová aktivita ve škole

Škola je společenská instituce, jejíž tradiční funkcí je poskytovat vzdělání žákům příslušných věkových skupin v organizovaných formách podle určitých vzdělávacích programů. Pojetí a funkce školy se mění změnami společenských potřeb. Stala se místem socializace žáků podporujícím jejich osobnostní a sociální rozvoj a připravujícím je na život osobní, pracovní a občanský, uvádějí Průcha, Valterová, Mareš (2013). Hendl, Dobrý (2011) v rámci nutnosti změny kurikula tělesné výchovy v současné době podtrhují, že získat mládež pro pravidelnou pohybovou aktivnost vyžadující vyšší námahu, přesvědčit ji o pohybové aktivitě i mimo školu a i po skončení školní docházky, to je podmíněno ovlivňováním vnitřní motivace. Škola má proto nezastupitelný vliv na osvojení poznatků o pravidelné pohybové aktivitě, o získaných praktických zkušenostech získaných ve škole, které by měly být využitelné kdykoli v pozdějším věku.

Ve škole je základem pro vzdělávání školní vzdělávací program, který je zpracován a vydán ředitelem školy v souladu a podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV). V RVP ZV je zdraví člověka chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní, sociální pohody. Vzdělávacími oblastmi jsou oblasti Člověk a jeho svět a Člověk a zdraví.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je jako jediná koncipována pro 1. stupeň a je zpracována do pěti okruhů. Jedním z tematických okruhů je Člověk a jeho zdraví.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví je vymezena a realizována v souladu s věkem žáků ve vzdělávacích oborech Tělesná výchova, do které je zahrnuta i Zdravotní tělesná výchova a Výchova ke zdraví.

Vzdělávací oblast Tělesná výchova směřuje podle RVP ZV na jedné straně k poznání vlastních pohybových možností a zájmů, na druhé straně k poznávání konkrétních pohybových činností. Předpokladem je prožitek z pohybu při osvojení si pohybových dovedností. Povinná časová dotace jsou 2 hodiny týdně. Nejen z výše uvedeného výzkumu Mužíka a Vodákové z roku 2009 je zřejmé, že tato časová dotace je v dnešním životním stylu nedostačující, ale také Národní program rozvoje sportu pro všechny, usnesením vlády č. 17 ze dne 5. ledna 2000, uvádí: „Povinná školní tělesná výchova sehrává při utváření pohybového režimu dětí a mládeže nezastupitelnou úlohu. Podle stanoviska České kinantropologické společnosti a závěrů výzkumných prací je základní a neúčinnější výchovnou formou působení na celou populaci dětí a mládeže. V počtu hodin povinné tělesné výchovy na školách se ČR pohybuje v minimální úrovni Evropské unie. Přitom 2-3 hodiny povinné tělesné výchovy týdně jsou pro biologický

rozvoj mladého organismu stále nedostačující. Na vysokých školách je zabezpečeno zařazení povinné tělesné výchovy na 66 fakultách jen v prvních dvou ročnících. Školy by proto měly, více než dosud, rozvíjet mimoškolní tělovýchovné a sportovní aktivity a zvýraznit tak svůj podíl na celkovém pohybovém režimu mládeže. Výchovou ke zdravému životnímu stylu lze působit nejen na žáky, ale jejich prostřednictvím i na jejich rodiče.“

Dvořáková (2012) píše: „Tělesná výchova je realizována dvakrát týdně a samozřejmě pouze cvičení v těchto hodinách nemůže zdatnost plně zajistit. Úkolem pedagoga v tělesné výchově je naučit děti dovednostem, které by k pěstování zdatnosti mohly přispět, informovat žáka o jeho zdatnosti a o možnostech jeho zlepšování.“

Hendl, Dobrý (2011) popisují, že potřeba změnit tradiční pojetí tělesné výchovy souvisí i s nárůstem výzkumných poznatků o zdravotních benefitech, které se hromadí a jejich autoři jsou převážně lékaři, kteří i prosazují ve světě žádost, aby tělesná výchova byla zařazována do výuky každý den formou povinného předmětu. Velké nároky jsou i kladeny na učitele tělesné výchovy, protože jak uvádí Rychtecký, Fialová (1998), tak základem efektivního působení učitele tělesné výchovy je komplex přímých a nepřímých vyučovacích a výchovných činností. Výběr učiva vyplývá z curricula, úkolů a cílů, z diagnostiky žáků, zkušeností učitele, učitel musí zvážit nejen otázku: „co je potřebné?“, ale i to, co je pro žáky vzhledem k jejich rozvoji reálné.

V současné době, právě z důvodu nutnosti změny chování a způsobu života každého jedince, je nutné ve škole napříč vzdělávacími oblastmi zvyšovat pohybovou aktivnost. Jak Hendl, Dobrý (2011) uvádí, tak poznatky o pravidelné pohybové aktivitě a osvojené praktické zkušenosti ve škole, by měly být využitelné kdykoliv v pozdějším věku, podobně jako základy gramatiky českého jazyka. Mužíková, Mužík (2011) také potvrzují význam zdravotně orientovaného pojetí tělesné výchovy, protože má-li být splněn vzdělávací cíl tělesné výchovy, je nezbytné, aby se výuka ve větší míře soustředila nejen na praktické činnosti podporující zdraví, ale i na získávání příslušných vědomostí souvisejících s významem pohybové aktivity pro zdraví.

4 Aktivizující výukové metody ve škole

Brabcová (1990) uvádí, že je důležité si uvědomit, že nejde jen o to, aby si žáci odnesli z hodiny systém vědomostí, ale aby zároveň ovládali i metody poznávací činnosti. To přispívá k tomu, že žák není při hodině jen objektem, ale i subjektem vyučování

Aktivní výuka, metoda zvýrazňuje angažovanou účast žáků ve výuce, bezprostřední výrazné zapojení do výukových aktivit. Podle Jankovcové, Průchy, Koudely (1989) se aktivizující metody vymezují jako postupy, které vedou výuku tak, aby se výchovně-vzdělávacích cílů dosahovalo hlavně na základě vlastní učební práce žáků, přičemž důraz se klade na myšlení a řešení problémů. S novým pohledem na pozici žáka ve vzdělávacím procesu se tradičně výukové metody doplňují a někdy i zcela nahrazují metodami vycházejícími ze žakovské aktivity, samočinnosti a samostatnosti, píše Průcha (2009).

Aktivizující metody patří mezi alternativní metody. Používáním různých druhů vyučovacích metod, střídání tradičních a alternativních způsobů výuky se tato stává efektivnější a pro samotné děti také zajímavější. Pro žáky je důležité v průběhu základního vzdělávání získat kvality osobnosti umožňující pokračování ve studiu a zdokonalování se ve zvolené profesi. Při výuce pomocí aktivizujících metod výuky se učitel stává partnerem svých žáků na rozdíl od výuky frontální. Učitel je osobou, která průběh výuky řídí a také určuje směr práce. Stává se rádcem dětí. Učitel žáky při výuce podporuje a snaží se o vytváření příjemné pracovní atmosféry. Musí být na vyučování velmi dobře a po všech stránkách připraven. Pro činnost učitele je také velmi důležité odhadnout úroveň znalostí všech žáků a současně odhalit jejich schopnost se na výuku připravit. Mezi velmi důležité faktory patří také správné zvolení vhodné vyučovací metody. Problém neodchýlení se od stanoveného cíle musí být dobrý učitel schopen také rychle vyřešit. Pro žáka je velmi důležité pochopit aktivující vyučovací metodu, její průběh, způsob práce i dodržení stanoveného času. Učitel činnost žáků průběžně hodnotí a měl by také využít výsledků práce žáků. Zde se setkáváme s novou rolí učitele, na kterou si mnozí z nás teprve zvykají. Nevýhodou aktivizujících metod je doba potřebná k jejich uskutečnění. Je možné setkat se i s názorem, že učitelé nemohou ztrácet čas tím, že si budou s dětmi pouze „hrát“. Právě proto je nutné, aby pedagog obzvláště pečlivě vybíral, do které hodiny nebo části hodiny zařadí netradiční postup. Problémem se může jevit žákova předchozí zkušenost s pouze tradiční výukou, zmiňuje Langhamerová (2007).

Gajdošová, Košťálová (2006) uvádí ve své metodice k projektu zaměřeného na uvedení pohybové aktivity do výuky, že to není na úkor vyučovacímho předmětu, ale je jeho součástí.

Forma vyučování za pomoci pohybových her a soutěží vede děti k lepšímu zapamatování si učiva a vyučovací hodiny se zpestří.

Vzhledem k negativnímu vlivu současného životního stylu je zřejmé, že pohybová aktivita u dětí je nízká. Také studie a výzkumy, které uvádíme, dokazují, že narůstá i v dětské populaci počet hodin strávených pasivním způsobem a snižuje se čas strávený pohybovou aktivitou. Výzkumná Sonda do školní pohybové aktivity dětí (Mužík, Vodáková, 2011) ukazuje, že průměrný objem školní pohybové aktivity žáků na 1. stupni ZŠ je velmi nízký a při odečtení povinné časové dotace pro výuku tělesné výchovy dosahuje v průměru necelých 20 minut denně. Tato zjištění nás vedla k nabídce aktivizačních námětů do výuky jednotlivých předmětů na 1. stupni základní školy.

5 Aktivizační náměty

Podnět k vytvoření Studnice aktivizačních námětů vznikl během výuky kombinovaného studia pedagogů pro 1. stupeň základních škol. Během studia bylo třeba pro předmět Zdravotní tělesná výchova mít konkrétní praktický výstup od studentů. Časové a dojezdové možnosti nenabízely možnost metodických výstupů přímo v areálu TU, zároveň ne všichni učitelé na 1. stupni vyučují tělesnou výchovu, proto studenti dostali za úkol navrhnout jednu aktivizační metodu přímo do výuky kteréhokoliv vyučovaného předmětu a během své výuky ji ověřit.

Studenti mohli pracovat ve dvojicích (např. jeden z nich aktivitu vymyslí, druhý zrealizuje). Našli se však i studenti, kteří semestrální práci vypracovali samostatně.

Někteří pedagogové tyto náměty běžně ve výuce využívají a odevzdali i více zpracovaných námětů.

Odevzdané semestrální práce bylo třeba sjednotit, upravit tak, aby pro uživatele Studnice byl zásobník námětů přehledný. Originalita některých odevzdaných prací však vybočuje a tak soubor není zcela jednotvárný.

Předměty jsou řazeny abecedně. Uváděné aktivity je možno i mezi předměty kombinovat.

5.1 ANGLICKÝ JAZYK

ANGLICKÝ JAZYK, začátečníci / 3. ročník

Pozdravy – zdvořilostní fráze – pocity

Cíl aktivity: Žák je schopen pozdravit a rozeznat, jaký pozdrav je vhodný pro určitou denní dobu. Dokáže použít zdvořilostní fráze při setkání s ostatními lidmi a vyjádřit pocity v krátkých rozhovorech.

Časová dotace: 15-45 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: Text písničky, obrázkové karty (slunce, měsíc, tričko, kabát, misku s cereáliemi, talíř s obědem, spánek). Text veselé písničky, který je složen ze tří slok, doplněný obrázkovými kartami, audio nahrávka.

Aktivní slovní zásoba: *Good morning – Good afternoon – Good evening – How are you? (I'm fine, thank you.*

Pasivní slovní zásoba: *sun – warm – sky – moon – day – hot – dark*

Organizace aktivity:

Před začátkem vyučovací hodiny: Učitel rozstříhá text písničky, s nímž budou žáci pracovat, a ukryje je na viditelná místa ve třídě. Text rozstříhá po verších a na jedno místo vždy uloží několik různých veršů.

Motivační cvičení: Učitel rozdělí tabuli na tři části. Na jednu z nich nakreslí vycházející slunce, modrou oblohu a hodiny ukazující osm hodin, na druhou slunce vysoko na obloze, modrou oblohu a hodiny ukazující dvě hodiny, na třetí zapadající slunce, srpek měsíce, tmavou oblohu a hodiny ukazující sedm hodin.

Do těchto obrázků zapíše pasivní slovní zásobu. Je nutné přesvědčit se, zda žáci chápou, že symboly vyjadřují ráno, poledne a večer. Učitel pohovoří s žáky, zda i u nás rozlišujeme ráno a večer v pozdravu. Následně učitel ukáže na první hodiny a řekne *Good morning*, což žáci zopakují. Opakuje totéž u druhého (*Good afternoon*) i třetího (*Good evening*) obrázku. Učitel ukazuje jednotlivé karty s různými obrázky, které si připravil, a žáci na ně reagují správnými pozdravy. V prezentaci má prozatím připravené věty z textu písničky, které ve vhodný okamžik promítá.

Text písničky:

1.	2.	3.
<i>Good morning. Good morning.</i>	<i>Good Good afternoon. Good afternoon.</i>	<i>Good Good evening. Good evening.</i>
<i>The sun is warm, the sky is blue.</i>	<i>The day is hot, the sky is blue.</i>	<i>The sky is dark and there's the moon.</i>
<i>Good morning. Good morning.</i>	<i>Good Good afternoon. Good afternoon.</i>	<i>Good Good evening. Good evening.</i>
<i>How are you?</i>	<i>How are you?</i>	<i>How are you?</i>
<i>I'm fine. I'm fine.</i>	<i>I'm fine. I'm fine.</i>	<i>I'm tired. I'm tired.</i>
<i>I'm fine. Thank you.</i>	<i>I'm fine. Thank you.</i>	<i>I'm tired. Goodbye!</i>

Zdroj: Brádková, Zábranská, 2019

Práce s textem písničky: Učitel spustí prezentaci s obrázky různé denní doby a textem písničky (viz Tabulka 1 Pozdravy). Požádá žáky, aby se podívali na obrázky a určili, o jaký pozdrav se jedná. Poté se seznámí s textem a společně zopakují nejasnosti ukazováním slovní zásoby na tabuli. Následně učitel požádá žáky, aby poslouchali písničku a sledovali její text. Pokud je nutné, učitel, případně žáci vysvětlí/přeloží vše, čemu ostatní nerozumí. Píseň je přehrána několikrát a dojde k nácviku čtení/zpěvu. Je vhodné žáky postavit vedle lavic a jednotlivé verše předvádět. Pozdrav úklonem, při slunci a měsíci ukazovat k nebi, pocity předvádět dle libosti a rozloučení zamáváním. Učitel prezentaci vypne a žáci nyní spoléhají na svou paměť.

Poté učitel rozdělí žáky do čtveřic a při spuštění písničky jsou žáci povinni chodit po třídě a hledat části textu, čímž celý text písničky sestaví. Když mají všechny skupiny celý text sestavený, žáci si znovu zazpívají. Audio nahrávka je opatřena i karaoke verzí, díky níž si žáci mohou celou písničku vyzkoušet a opatřit ji opět vhodnou gestikulací.

Aktivita vycházející z písničky: Žáci si prostřednictvím písničky osvojí a naučí se pozdravy a zdvořilostní fráze spojené s každodenním stykem s ostatními lidmi. Učitel rozdělí třídu do dvojic, v nichž žáci předvedou krátké rozhovory, které se skládají z pozdravu pro danou denní

dobu, fráze *How are you?* a následné odpovědi v podobě *I'm fine / tired / hungry / thirsty / happy / sad / angry / scared*.

Varianta pro celou třídu: Žáci chodí po celé třídě a vzájemně se zdraví, ptají se, jak se mají a do připravené archu zaznamenávají, jak se v danou denní dobu ostatní cítí. Po sebrání informací od pěti spolužáků se vrací do lavice a následně jsou učitelem vyzváni, aby zvolili správný pozdrav dle denní doby a vyjádřili, jak se spolužáci cítili.

Varianta k vytvoření projektu celé třídy: Po sesbírání všech informací učitel rozdělí třídu na tři skupiny. Každá z nich obdrží jeden z pozdravů, což je téma jejich práce. Na velký arch papíru pod svůj pozdrav kreslí obrázky spojené s danou denní dobou a zaznamenávají pocity, které během svého výzkumu sesbírali. Zpracovaný arch učitel vystaví ve třídě.

Téma pozdravů lze pojmout podle libosti učitele. Záleží pouze na jeho fantazii a znalosti dovedností třídy, s níž pracuje. Písničky jsou vnímány velmi pozitivně, neboť žáci 1. stupně jsou velmi živí, hudební složka je ideální formou učení cizímu jazyku, a žákům vyhovuje forma „hry“ – hry na něco.

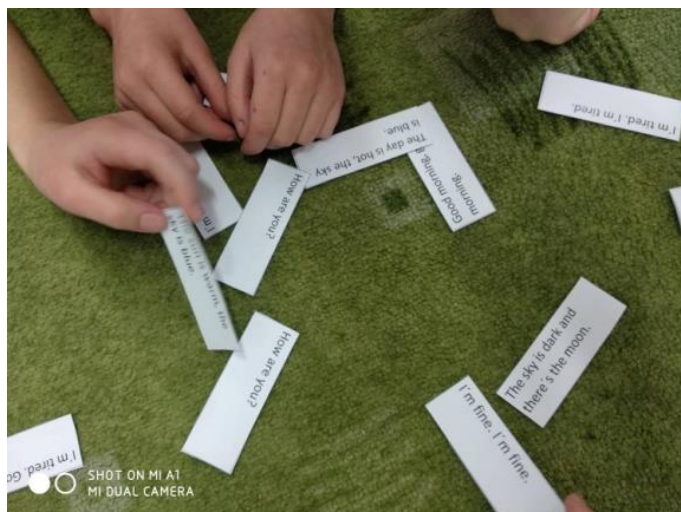
Obrázek 1 Pozdravy 1

Zdroj: Brádková, Zábranská, 2019

Obrázek 2 Pozdravy 2

Zdroj: Brádková, Záborská, 2019

Obrázek 3 Pozdravy 3

Zdroj: Brádková, Záborská, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Setkala jsem se s velmi šikovnými a nadšenými třídami, kde jsem měla možnost tuto hodinu odučit. Žáci byli velmi akční, tvůrčí, a především vnímaví. Obecně je písničky velmi baví a zcela se ponoří do svých rolí. Žáci, se kterými jsem měla možnost pracovat a tuto hodinu odpilotovat, byli velmi snaživí, otevření novým jazykovým poznatkům, pohybu, a mně se tím pádem neskutečně dobře pracovalo a rozhodně se chystám v tomto modelu učení setrvat.“ uvedly Brádková, Záborská, 2019.

What can I do? (Co umím?)

Cíl aktivity: Upevňování a správné pochopení anglických frází.

Časová dotace: 5–15 minut

Místo realizace: volný prostor ve třídě

Potřebné pomůcky: nic

Organizace aktivity:

V hodině anglického jazyka předvádět při slovních frázích, co naše tělo umí a neumí. Trénování vazby I can/I can't, žáci si stoupnou vedle lavice a každý z nich zkusí, jestli zvládne to, co v učebnici předvádí Superfriends, jedná se o předklon ze stoje, dřep ze stoje a stání na jedné noze.

Obrázek 4 Co umím 1

Zdroj: Adamová, Bengalia, 2018

Obrázek 5 Co umím 2

Zdroj: Adamová, Bengalia, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Adamová, Bengalia, 2018 uvedly: „Aktivita je mezi žáky oblíbená a používám ji vždy, když se potřebujeme naučit a drilovat něco nového. Jen vždy obměňuji cviky a činnosti.

Oblíbená aktivita, která žáky rozptýlí a protáhne v průběhu hodiny. Užívají si jí a velmi často ji v hodinách chtějí opakovat. Mají i oblíbené aktivity na koberci, které dle potřeby a drilování vždy opakujeme. Žáci se tak rozhýbou a namotivují k další práci v hodině.

Aktivita splnila svůj cíl, žáci se protáhli a odreagovali od hodiny, abychom mohli pokračovat v další aktivní činnosti v učení.“

Whisper and run! (Pošeptej a běž!)

Cíl aktivity: procvičit vybranou slovní zásobu, dodržování pravidel hry

Časová dotace: 10–15 minut

Místo realizace: běžná třída

Potřebné pomůcky: obrázkové karty vybraných anglických slov

Organizace aktivity:

Učitel rozdělí žáky do 2 (max. 3) skupin a obrázkové karty rozmístí obrázkem nahoru v zadní části učebny. Žáci se v přední části učebny seřadí do dvou (tři) řad.

Učitel ve stejnou chvíli zašeptá slovo z vybrané slovní zásoby prvním žákům z obou řad. Každý z nich pošeptá dané slovo dalšímu žákovi v řadě. Formou tiché pošty slovo doputuje až k poslednímu žákovi v řadě. Ten vybíhá a v zadní části učebny hledá obrázkovou kartu představující pošeptané slovo. Sebere ji a přinese k učiteli, který zkontroluje správnost. Pokud obrázek odpovídá pošeptanému slovu, tým získává bod. Pokud žák donesl nesprávný obrázek, čeká se na druhý tým a jeho řešení. Žák, který byl poslední v řadě (hledáč), se zařadí na její začátek. Tímto způsobem se prostřídají všichni žáci. Vyhrává ten tým, který nasbíral nejvíce obrázkových karet.

Varianta: Těžší varianta této aktivity procvičuje také hláskování a rozpoznávání prvních písmen ve slově. Učitel používá obrázky určené k procvičení anglické abecedy, tj. 26 karet s obrázky začínajícími na písmena anglické abecedy (např. A – apple). Učitel žákům pošeptá pouze začínající písmeno, žáci si jej opět pošlou tichou poštou a poslední z nich vybíhá a hledá obrázek začínající na dané písmeno.

Poznámka: Tato aktivita je adaptací známé hry *Tichá pošta* a lze ji realizovat v jakémkoliv ročníku, ve kterém se žáci učí anglickému jazyku. Adaptovat se dá také do jiných předmětů, např. v prvouce při výuce druhů ovoce a zeleniny, v matematice při procvičování různých algoritmů výpočtů, kdy jsou na kartách místo obrázků napsané různé výsledky početních příkladů atd.

Obrázek 6 Pošptej a běž 1
Zdroj: Skořepová, Švástová, 2018

Obrázek 7 Pošptej a běž 2
Zdroj: Skořepová, Švástová, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Skořepová, Švástová, 2018 píše: „Žáci se s touto aktivitou setkali poprvé, proto bylo důležité několikrát vysvětlit pravidla, aby všichni věděli, co mají dělat. Žáci si nejdříve vyzkoušeli dvě karty nanečisto, poté už týmy soutěžily proti sobě a sbíraly body. Všichni se snažili dodržovat pravidla, akorát někteří žáci neumí dostatečně šeptat a ovládat své pocity. V průběhu aktivity

převládal mírný hluk, především ve fázi, kdy člen týmu běžel hledat kartičku se správným obrázkem a ostatní mu fandili. Jednotlivé týmy krásně spolupracovaly a úspěšně procvičily slovní zásobu. V závěru jsme vyhodnotili vítěze a provedli společné hodnocení aktivity. Žákům se nelíbilo, jak někteří pokřikovali během soutěže, ale celkové hodnocení bylo kladné. Aktivita se jim velmi líbila a chtěli by ji hrát častěji.“

Seznámení se s článkem

Cíl aktivity: Seznámení se s článkem, který budou žáci v hodině probírat.

Časová dotace: 10–15 minut

Místo realizace: školní chodba, nejlépe u šaten nebo na místě, kde žáci nebudou rušit ostatní třídy při výuce; pokud je teplo a možnost venku před školou

Potřebné pomůcky: psací potřeby, 1 sešit AJ do dvojice, několik kopií článku z učebnice s cca 10 barevně zvýrazněnými slovíčky, která pro děti nejsou nová

Organizace aktivity:

Žáci se rozdělí do dvojic sami nebo pomůže učitel.

Dvojice stojí na jedné straně chodby, na druhou stranu chodby učitel rozprostře několik kopií článku, který se bude v hodině angličtiny probírat, v článku jsou výrazně podtrhaná slovíčka.

Učitel vysvětlí dětem průběh aktivizační metody: „Jeden ze dvojice se na signál rozběhne k papíru s článkem, vyhledá první podtržené slovíčko, které si zapamatuje. Vráť se zpět ke kamarádovi z týmu a slovíčko mu nadiktuje. Druhý má za úkol slovíčko zapsat. Jakmile je slovíčko zapsané, role se prohodí a běží pro slovíčko zapisovatel.“

Podmínkou splnění úkolu je mít zapsaná všechna zvýrazněná slovíčka ve správném pořadí.

Pokud je to možné, všechny týmy dokončí tuto činnost.

Tým, který splnil úkol jako první a správně, může ostatním svá slovíčka za odměnu přečíst, ostatní týmy si zkontrolují správnost.

Možné problémy:

Žáci po nemoci a ti, kteří necvičí, budou pouze zapisovat. Necvičící žák může také stát na konci chodby a držet papírek s článkem.

Je-li počet žáků lichý, vytvoříme 1 trojici o 2 zapisovatelích a 1 běžci.

Ve třídě se může objevit žák, který se aktivity nechce z nějakého důvodu účastnit. Takového žáka do aktivity nenutíme, ale zadáme mu nějaký jiný úkol související s aktivitou.

Při běhu se mohou žáci srazit, zakopnout, upadnout a zranit se, je tedy důležité je před začátkem aktivity poučit o bezpečnosti a chování.

Obrázek 8 Seznámení se s článkem 1

Zdroj: Hásková, 2019

Obrázek 9 Seznámení se článkem 2

Zdroj: Hásková, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Hásková, 2019: „Žáci se příjemně protáhli a pobavili, všichni se zapojili, rozvíjeli klíčové kompetence, komunikační dovednosti a spolupráci. Byli motivováni na hlavní část hodiny.“

Popelka

Cíl aktivity: procvičení používání krátkých, dlouhých samohlásek

Časová dotace: 10 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: 6 „košíků“ (2 pro každý tým), kartičky se slovy

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do 3 týmů. Pro každý tým jsou připraveny 2 košíky (zelený „košík“ – tečka, krátká slabika; fialový „košík“ – čárka, dlouhá slabika).

Tyto košíky má každý tým u sebe.

Na konci třídy jsou poházená slova s vynechanými písmeny pro doplnění dlouhých či krátkých slabik (např. sl_mák, ž_lva, m_ma, m_sto).

Žáci vybíhají pro kartičku se slovem, kterou musí přiřadit do správného košíku. Žáci se v týmu střídají, dokud nejsou sebrány všechny karty se slovy.

Poté mají žáci 30 vteřin na kontrolu svých košíků a ev. opravu chybně zařazených.

Následuje rychlá kontrola odpovědí.

Obrázek 10 Popelka 1
Zdroj: Valková, 2018

Obrázek 11 Popelka 2
Zdroj: Valková, 2018

Obrázek 12 Popelka 3
Zdroj: Valková, 2018

Obrázek 13 Popelka 4
Zdroj: Valková, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Děti tato hra baví. Mohou se při ní nejen vyběhat, ale také si vzájemně „zafandit“.

Hra má více možností, proto je důležité si při závěrečném opakování mezi sebou v týmu říci, co které slovo znamená, co jsem doplnil za písmenko a proč jsem ho tedy zařadil tak, jak jsem ho zařadil. Např. slovo t__ta může být zařazeno v obou košíčkách kvůli významu „táta“ nebo „teta“.

Vybraná slova poté využíváme při tvoření vět, určování počtu slabik ve slově, atd.“uvádí Válková, 2018.

Čti, přemýšlej, pátrej I!

Cíl aktivity: čtení s porozuměním textu, který patří k vylosovanému obrázku.

Časová dotace: 20 min./1 kolo

Místo realizace: třída, chodba

Potřebné pomůcky: vytištěné, vystříhané a zalaminované kartičky s obrázky a větami. Minimálně pro každé dítě 1 obrázek a 3 věty. V sadě je 8 obrázků, podle počtu dětí tedy tiskneme 1x, 2x nebo 3x

Organizace aktivity:

Na podlaze ve třídě jsou rozmístěny kartičky s větami. Na každé kartičce je jedna věta. Žáci si vylosují jeden z obrázků.

Chodí po třídě, čtou věty, a když narazí na některou, o které si myslí, že patří k jejich obrázku, vezmou jí a donesou ukázat učiteli. Pokud učitel souhlasí, odnesou si kartičku s větou na svojí lavici a jdou hledat další větu. Pokud nemají správnou větu, musí ji vrátit zpět na podlahu a hledat jinou. Ke každé kartičce patří tři věty.

Když najdou všechny věty, posadí se na místo a trénují si čtení polohlasem, aby pak zvládly ostatním své věty přečíst.

Obrázek 14 Čti 1

Zdroj: Matysová, Lengyelová, 2019

Obrázek 15 Čti 2

Zdroj: Matysová, Lengyelová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Osvědčilo se mít více obrázků než je počet dětí. Některé děti pracují rychle a stihnou vyhledat věty ke dvěma obrázkům. Pokud je ve třídě větší počet dětí a využijeme 3 sady obrázků, každé z dětí, které hledalo větu k danému obrázku, čte pouze jednu větu.“ uvedly Matysová, Lengyelová, 2019.

Čti, přemýšlej, pátrej II!

Cíl aktivity: čtení s porozuměním textu, který patří k vylosovanému obrázku.

Časová dotace: 20 min./1 kolo

Místo realizace: třída, chodba

Potřebné pomůcky: nastříhané a zalaminované kartičky s obrázky a větami

Pro každé dítě je připraven jeden obrázek, ke kterému vytvoříme tři věty, které ho co nejlépe vystihují. Je důležité dát pozor na to, aby se věta svým významem vztahovala jen k jednomu určitému obrázku a nedocházelo k pochybnostem.

Organizace aktivity:

Každé dítě si vylosuje jeden obrázek, který si důkladně prohlédne. Vyučující se ujistí, že mu správně rozumí.

Vyučující mezitím rozmístí jednotlivé věty (lícem nahoru) na zem v prostoru třídy, přilehlé chodby apod.

Děti jsou seznámeny s pravidly:

„Najdi ke svému obrázku tři věty, které se k němu svým významem hodí. Každou větu mi přines ukázat ke kontrole, zda jsi vybral(a) správně. Kdo bude první?!“

Děti na pokyn vybíhají. Nalezené věty nosí vyučujícímu ke kontrole.

Správnou větu si položí na lavici a běží hledat další. Špatnou musí vrátit na místo, odkud ji přinesl(a).

Když žák najde správně všechny tři věty, vyučující si s ním o obrázku a nalezených větách povídá. Poté si žák vybere jednu větu a přepisuje ji na mazací tabulku.

Vyučující průběžně mezi žáky prochází a radou pomáhá. Může zapojit i děti, které své věty už našly, aby pomohly svým spolužákům s hledáním a čtením vět.

Jak ubývají věty na podlaze, je aktivita snazší i pro slabší čtenáře.

Obrázek 16 Čti 3

Zdroj: Matysová, Lengyelová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Děti aktivita bavila, byly soutěživé a v neustálém pohybu.

I slabší čtenáři našli své věty a měli radost z úspěchu.

Každá taková podobná aktivita děti příjemně rozptýlí a naladí na další výuku. Přestože se jim zdálo pocit, že si „jen“ hrají, rozvíjely velmi dobře své čtenářské dovednosti.“ uvedly Matysová, Lengyelová, 2019.

Tvrdé a měkké souhlásky na míčích

Cíl aktivity: žák zvládne bez zaváhání použít gramatických zásad, použití tvrdých a měkkých souhlásek

Časová dotace: 5-10 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: karty se slovy a gymnastické míče

Organizace aktivity:

Tato aktivita se provádí na úvod vyučovací hodiny, aby se děti formou hry naladily na následující obsah vyučovací hodiny, např. psaní.

Jde o procvičování již probraného učiva, ale lze ji využít i na mnoho jiných aktivizačních, pohybových chviliek.

Děti se v zadní části třídy usadí na gymnastické míče, které mají volně k dispozici. Než začneme procvičovat učivo, dnes tvrdé a měkké souhlásky, provedeme krátkou mini rozevčičku na míči, aby se děti příliš nevtřely. Děti na míči cvičí často a rády.

Vlastní aktivita:

učitelka ukazuje karty se slovy, kde je vynechané –i, –í, –y, –ý, jsou dostatečně velké, psané psacím písmem. Děti při soustavném pohupování na míči rychle reagují, přečtou slovo a vytvoří s rukou „šipku“ na znamení měkkého i a „véčko“ na znamení ypsilonu. Po provedení pozice společně odůvodňujeme pravopis. Při chybě se nic neděje, jen společně upozorníme spolužáka na chybu a on sám odůvodní pravopis.

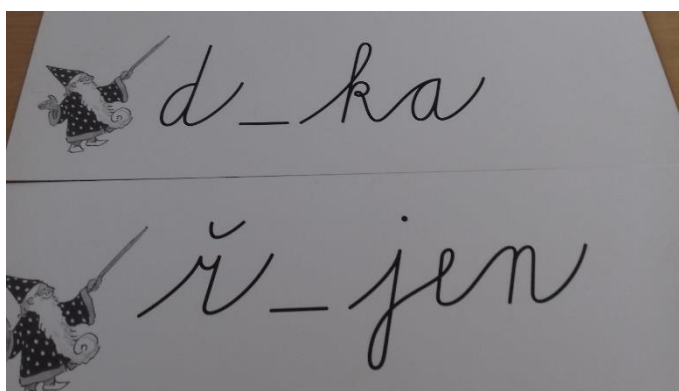
Obrázek 17 Souhlásky I

Zdroj: Drešerová, Dlouhá, 2019

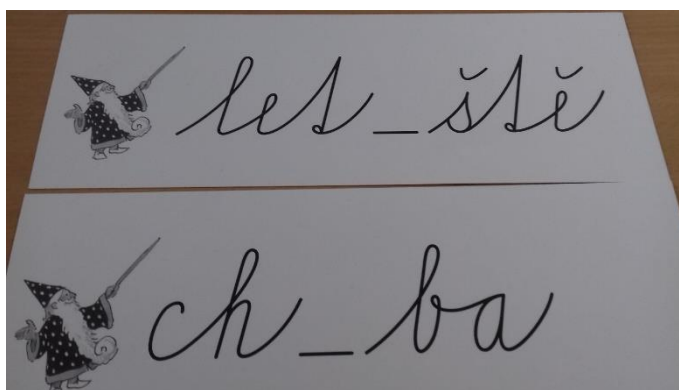
Obrázek 18 Souhlásky 2

Zdroj: Drešerová, Dlouhá, 2019

Obrázek 19 Souhlásky 3

Zdroj: Drešerová, Dlouhá, 2019

Obrázek 20 Souhlásky 4

Zdroj: Drešerová, Dlouhá, 2019

Subjektivní hodnocení žáků:

„Cvičit na míči mě moc baví.“

„Když jsme na míči, tak mi nepřipadá, že se učíme. Je to spíš tělocvik.“

„Baví mě, když nemusíme sedět v lavici.“

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Drešerová, Dlouhá, 2019 uvádí: „Aktivita je u dětí velmi oblíbená a snažím se takové pohybové chvílky pravidelně zařazovat do vyučovacího procesu. Ve třídě mám mnoho dětí se specifickými poruchami učení i ADHD a pro takové děti jsou tyto aktivity nezbytně nutné i v průběhu vyučovací hodiny.“

Íčkový panáček

Cíl aktivity: procvičení, upevnění používání i, y po obojetných souhláskách

Časová dotace: 5–10 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: seznam slov (nejlépe na kartách)

Organizace aktivity:

Žáci si najdou v prostoru třídy volné místo. Učitel říká slova, ve kterých je měkké nebo tvrdé i, y.

Žáci, pokud je ve slově měkké i udělají dřep, pokud je ve slově tvrdé y, stojí s rozpaženými rukama vzhůru a připomínají svým postojem tvar písmena Y.

Obrázek 21 Panáček 1

Zdroj: Schejbalová, 2017

Obrázek 22 Panáček 2

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Stopy

Cíl aktivity: procvičování vyjmenovaných a příbuzných slov, odůvodňování, zautomatizování vyjmenovaných slov; správné porozumění slov, výslovnost, rychlý úsudek a rozhodnutí; protažení žáků po sezení v lavicích

Časová dotace: 15-30 minut

Místo realizace: třída nebo chodba (tělocvična, zahrada)

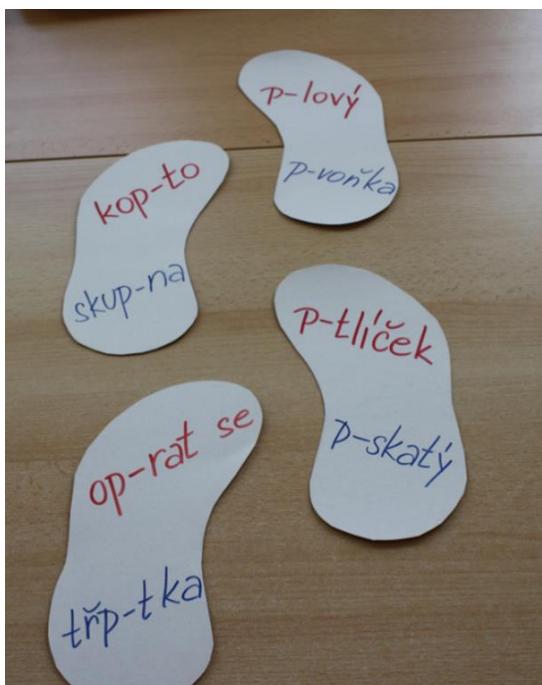
Potřebné pomůcky: připravené stopy z kartonu, na které se zapisují vyjmenovaná a příbuzná slova a další tvary, které chceme procvičit; fix

Organizace aktivity:

Učitel rozmístí na podlahu stopy s napsanými příbuznými slovy, žák má za úkol projít trasu po stopách. Na stopu může vstoupit, pokud správně určí dané vyjmenované slovo.

Obměna – na stopách jsou napsána slova bez doplněných i, í, y, ý, žáci musí správně odůvodnit a doplnit.

Obměna – na stopách jsou napsána vyjmenovaná slova, žáci musí doplnit slovo příbuzné.

Obrázek 23 Stopy 1
Zdroj: Štěpánková, 2018

Obrázek 24 Stopy 2
Zdroj: Štěpánková, 2018

Obrázek 25 Stopy 3

Zdroj: Štěpánková, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Toto opakování/hra se stalo velmi oblíbenou aktivitou.

Odzkoušení proběhlo v průběhu měsíce ledna a v následných měsících, kdy jsem se svými žáčky probírala učivo vyjmenovaných slov a podle tvarů a potřeby opakování jsem dotvářela nové stopy vyjmenovaných, příbuzných a jiných slov.

Kdykoliv nám zbyde volná chvílka, žáci se sami přihlásí o opakování stop, tedy vyjmenovaných slov.“ uvedla Štěpánková, 2018

Stavba pyramidy

Cíl aktivity: procvičení, upevnění pádových otázek a použití i, y po obojetných souhláskách

Časová dotace: 20 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: kartičky se slovy v barvách družstev, ve kterých je vynechané i, y po obojetných souhláskách; karty s pády a pádovými otázkami, kruhy, fixy

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do družstev.

Učitel na jednu stranu třídy rozmístí kruhy s čísly pádů a pádovými otázkami. Před kruhy na stoly rozsype kartičky se slovy a fixy. Před stoly jsou nastoupeni žáci v družstvech.

Zástupci všech družstev vyběhají ke stolům, do jedné kartičky barvy družstva doplní i, y a umístí slovo ke správnému pádu tak, aby v jednotlivých kruzích vznikaly ze slov pyramidy. Předají štafetu dalším hráčům. Hra končí, když jsou v pyramidách umístěna všechna slova.

Obrázek 26 Stavba pyramidy 1

Zdroj: Schejbalová, 2017

*Obrázek 27 Stavba pyramid 2
Zdroj: Schejbalová, 2017*

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Štafeta

Cíl aktivity: spolupráce ve dvojicích; procvičení, upevnění používání i, y tříděním slov, ve kterých se po obojetných souhláskách píše tvrdé měkké i, y

Časová dotace: 15–20 minut

Místo realizace: v prostoru třídy

Potřebné pomůcky: kartičky se slovy, ve kterých je vynechané i, y po obojetných souhláskách; velké karty, rozdělené na dvě poloviny s barevně rozlišenými i, y

Organizace aktivity:

Žáci si na lavici položí barevnou kartu s i, y. Na jednom místě jsou vysypané kartičky se slovy. Jeden z dvojice běží pro jednu kartičku, běží ke kartě a položí slovo na správné místo a tím zároveň předá štafetu svému spoluhráči. Tak pokračují, dokud nemají na barevné kartě 15 slov s měkkým a 15 slov s tvrdým y.

Obrázek 28 Štafeta

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Pexeso slovních druhů

Cíl aktivity: procvičení, upevnění slovních druhů

Časová dotace: 15–20 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: pexeso se slovy a čísly slovních druhů

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do dvojic a hrají na libovolném místě ve třídě (v lavici, na koberci) klasické pexeso- jen s vytvořenými kartičkami pro slovní druhy.

Obrázek 29 Pexeso

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Pantomima

Cíl aktivity: porozumění významu slov – sloves, přídavných a podstatných jmen

Časová dotace: 15 minut

Místo realizace: prostor třídy

Potřebné pomůcky: hrací kostka s nápisy podstatná jména, přídavná jména, slovesa; krabičky s kartičkami podstatných a přídavných jmen a slovesy

Organizace aktivity:

Děti se rozdělí do skupin. Zástupce skupiny hází kostkou, podle toho jaký slovní druh padl, vytáhne slovo z krabičky. Pantomimicky předvede slovo. Skupiny hádají.

Obrázek 30 Pantomima 1

Zdroj: Schejbalová, 2017

Obrázek 31 Pantomima 2

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Najdi cestu ke správnému domu

Cíl aktivity: procvičení, upevnění ohebných slovních druhů

Časová dotace: 20–30 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: karty s domky a čísla ohebných slovních druhů

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do skupin po 4-5.

Učitel rozmístí po třídě karty s čísly slovních druhů.

Každé družstvo si na papír napíše 10 ohebných slov. Družstva se střídají. Jedno družstvo druhému říká slova. Členové druhého družstva postupně běhají k domkům s čísly slovního druhu, které slyší, dokud správně nezařadí všech deset slov. Ostatní družstva zatím kontrolují a aktualizují si slova- slova, která již nějaké družstvo použilo, nesmí znovu použít. Hra pokračuje, dokud se všechna družstva nevystřídají.

Obrázek 32 Najdi cestu I

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Mluvicí tělo

Cíl aktivity: upevnění znalostí vyjmenovaných slov, aktivizační prvky jógy, práce se svým tělem, procvičení paměti

Časová dotace: 10 minut

Místo realizace: běžná třída

Potřebné pomůcky: žádné

Organizace aktivity:

Motivace: Umíte mluvit beze slov? Myslíte, že to jde? Ano, jde to. Budeme se nyní spolu bavit tak, že já na Vás budu mluvit normálně a Vy mi budete odpovídat Vaším tělem, beze slov. Tak to jdeme zkusit?

Průběh aktivity: Na začátku aktivity se domluvíme, jak budeme své tělo používat.

I - stoj spatný, připažit,

Y – Stoj spatný, vzpažit.

Aktivita probíhá vedle lavic, nebo někde v prostoru třídy. Učitel říká slova, nebo slovní spojení, s vyjmenovanými slovy (kobyly, písek, sychravé ráno, vítr, starý mlýn apod.). Žáci pomocí svého těla reagují a odpovídají, jaké I/Y se ve slovech nebo ve slovních spojeních píše. Po nějakém časovém úseku uděláme obměnu: **I**- dřep, **Y**-výskok. Opět říkáme slova a žáci reagují pohybem. Tato aktivita je trochu rušnější, je třeba více prostoru kolem sebe. Kdo odpoví špatně, má šanci se opravit.

Obrázek 33 Mluvící tělo 1

Zdroj: Chvojanová, Radová, 2018

Obrázek 34 Mluvící tělo 2

Zdroj: Chvojanová, Radová, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Tato aktivita je více rušnější, ale dětem se velmi líbila. Příště bych zvolila ještě další obměnu, je to velice rychlá hra. Nebo bych dávala delší slovní spojení, aby mohly děti déle přemýšlet.“
napsaly Chvojanová, Radová, 2018.

Opis s chůzí

Cíl aktivity: procvičení, upevnění používání i, y po obojetných souhláskách

Časová dotace: 15–30 minut

Místo realizace: v lavicích a prostoru třídy, chodby

Potřebné pomůcky: na barevných lístcích napsaný diktát

Organizace aktivity:

Žáci se rozdělí do skupin. Každá skupina má umístěný diktát na jiném místě ve třídě. Žáci si v tichosti chodí ke svému diktátu, část si přečtou, vrátí se do lavice a text, který si zapamatovali, zapíší do sešitu. Tento proces opakují, dokud nenapíší celý diktát. Na závěr si mohou se sešitem a perem dojít k diktátu a podle předlohy si ho zkontrolovat.

Obrázek 35 Opis s chůzí 1

Zdroj: Schejbalová, 2017

Obrázek 36 Opis s chůzí 2

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Chytání vloček

Cíl aktivity: procvičení, upevnění ohebných slovních druhů

Časová dotace: 15 minut

Místo realizace: na chodbě, na větším prostoru

Potřebné pomůcky: kartičky s vločkami, na kterých jsou napsaná různá slova z ohebných slovních druhů, karty s čísly ohebných slovních druhů

Organizace aktivity:

Děti jsou rozděleny do dvou skupin.

Na jedné straně chodby sedí žáci na zemi ve dvou družstvech obkročmo za sebou jako mašinka. Před nimi je hromádka vloček se slovy a opodál karty s čísly. Děti odzadu vybíhají a umisťují vločky na správná čísla slovních druhů. Vyhrává družstvo, kde se nejrychleji všichni vystřídají.

Obrázek 37 Chytání vloček 1

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Biatlon

Cíl aktivity: procvičení, upevnění slovních druhů

Časová dotace: 15–20 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: kartičky se slovy (pro každé družstvo 10 kartiček se slovy zastupujícími každý slovní druh), terče

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do skupin.

V kruzích jsou umístěné kartičky se slovy. Každé družstvo dostane terče. Členové družstev postupně vybíhají, berou si po jedné kartičce a umísťují je do správného terče. Hodnotí se rychlost a správné určení slovních druhů. (Zdroj: Schejbalová, 2017)

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Běhací diktát

Cíl aktivity: čtení s porozuměním (text přiměřené náročnosti), procvičování vyjmenovaných slov, kontrola vlastního písemného projevu, dodržování pravidel hry, bezpečnost, zvyšování/snižování tepové frekvence, správné dýchání.

Časová dotace: 15 minut

Místo realizace: běžná třída, chodba

Potřebné pomůcky: rozstříhaný text, papír (sešit), pero

Organizace aktivity:

Učitel přichytí do úrovně dětských očí rozstříhaný text po větách po celé třídě (může i na chodbu). Věty jsou upraveny podle potřeby procvičování (např. vynechaná *i/y, í/ý*). Žáci mají za úkol pohybovat se po třídě, vždy si přečíst větu, zapamatovat si ji, vrátit se do lavice a přepsat větu do sešitu.

Obrázek 38 Běhací diktát 1
Zdroj: Dušánková, Hlavová, 2018

Obrázek 39 Běhací diktát 2
Zdroj: Dušánková, Hlavová, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Dušánková, Hlavová, 2018 uvádí: „Žáci se s touto aktivitou setkali poprvé. Nejprve žákům byla vysvětlena pravidla, aby všichni věděli, co mají dělat a následně jsme si aktivitu vyzkoušeli nanečisto. V samotném začátku hry někteří pochopili, že bude snazší, když si najdou text, u kterého nestojí tolik spolužáků. Ti, kteří stáli ve větší skupince u jednoho textu, se občas mezi sebou dohadovali (neviděli na text, apod.). V průběhu se aktivita začala zlepšovat – žáci utichli, sice více běhali, ale soustředili se a snažili se o bezchybné napsání textu. Musím uznat, že někteří žáci se kvůli jedné větě dostatečně naběhali. V závěru jsme si přečetli celý diktát, doplnili správné i/y a provedli společné hodnocení aktivity. Žákům se nelíbilo, jak se někteří tlačili k textům, občas se i strkali. Nicméně celkové hodnocení bylo kladné. Aktivita se jim velmi líbila a chtěli by ji hrát častěji.“

Běh mezi vločkami

Cíl aktivity: procvičení, upevnění ohebných slovních druhů

Časová dotace: 10-15 minut

Místo realizace: na chodbě, na větším prostoru

Potřebné pomůcky: kartičky s vločkami a ohebnými slovními druhy

Organizace aktivity:

Děti jsou rozděleny do dvou skupin.

Učitel rozhází ve volném prostoru vločky se slovy.

Žáci jsou nastoupeni ve dvou družstvech. Učitel zavolá název slovního druhu. Zástupci obou družstev vybíhají a hledají vhodné slovo. Žák, který jako první přinese kartičku se správným slovem, získává bod pro svou skupinu. Druhý se bez kartičky a bodu zařadí. Potom vybíhá další dvojice.

Obrázek 40 Běh mezi vločkami

Zdroj: Schejbalová, 2017

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Schejbalová, 2017 reflexi přímo u jednotlivých aktivit neuvádí.

Pády v pohybu

Cíl aktivity: procvičení, upevnění pádových otázek ve spojení s podstatnými jmény

Časová dotace: 5–10 minut

Místo realizace: školní třída, chodba školy

Potřebné pomůcky: karty s podstatnými jmény v různých pádech s předložkami, tabule

Organizace aktivity:

Učitel má připravené karty se slovy tak, aby je děti mohly předvést v pohybu, např. pod lavicí, na židli, za dveřmi, u tabule apod. Učitel kartu vždy přečte a připevní na tabuli, úkol provádí buď vyvolaný žák jednotlivě anebo všichni najednou. Po každém úkolu jde vyvolaný žák zapsat správný pád na tabuli ke kartě.

Obrázek 41 Pády v pohybu

Zdroj: Schmidtová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Obě hry (Doplň všechny řádky!, Pády v pohybu) ráda zařazuji do výuky a děti si je také oblíbily. Obvykle je zařazuji na začátek vyučovací jednotky, ale pokud pozoruji na dětech nesoustředěnost nebo únavu, hrajeme i v průběhu hodiny. Žák (žáci) s IVP má k dispozici kartičku s pády. Ideální je hrát tuto hru ve třídě, kde je dostatek prostoru pro pohyb žáků, při větším počtu hráčů rozšiřuji prostor o chodbu. Podmínkou je tiché provedení bez mluvení (symbolicky si děti namíchají nápoj „mlčínek“).

Pády v pohybu někdy píši na tabuli, záměrně je píši velmi pomalu a stupňuji tak pozornost dětí. S radostí pak stoupají na židle, lezou pod lavici apod. Je ovšem třeba vždy dbát na bezpečnost.“
píše Schmidtová, 2019

Doplň všechny řádky!

Cíl aktivity: procvičení, upevnění pádových otázek ve spojení s podstatnými jmény

Časová dotace: 5–10 minut

Místo realizace: školní třída, chodba školy

Potřebné pomůcky: karty s podstatnými jmény v různých pádech (s předložkami, později bez nich), list papíru s očíslovanými řádky 1–7 pro každé dítě, tabule – pro správné řešení úkolu

Organizace aktivity:

Učitel rozmístí karty s podstatnými jmény na různá místa ve třídě (případně na chodbě). Každé dítě má u sebe na lavici list papíru s očíslovanými řádky 1–7. Úkolem dětí je rozběhnout se po třídě, najít kartu s podstatným jménem, zapamatovat si ji, vrátit se do lavice a zapsat slovo do příslušného řádku ke správnému pádu.

Pokud najdou slovo v pádě, který již mají obsazený, musí hledat jinou kartičku. Úkolem je zaplnit všechny řádky na papíru.

Jakmile úkol dokončí, zkontrolují si u tabule (na zadní straně), zda zapsaly slova ke správnému pádu. Pokud ano, mohou si jít k učiteli pro nějakou odměnu či pro pochvalu. Chyby se děti snaží samy opravovat.

Obrázek 42 Dopln 1

Zdroj: Schmidtová, 2019

Obrázek 43 Dopln 2

Zdroj: Schmidtová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Obě hry (Doplň všechny řádky!, Pády v pohybu) ráda zařazuji do výuky a děti si je také oblíbily. Obvykle je zařazuji na začátek vyučovací jednotky, ale pokud pozoruji na dětech nesoustředěnost nebo únavu, hrajeme i v průběhu hodiny. Žák (žáci) s IVP má k dispozici kartičku s pády. Ideální je hrát tuto hru ve třídě, kde je dostatek prostoru pro pohyb žáků, při větším počtu hráčů rozšiřuji prostor o chodbu. Podmínkou je tiché provedení bez mluvení (symbolicky si děti namíchají nápoj „mlčínek“).“ uvádí Schmidtová, 2019

Pokračuj a hod'!

Cíl aktivity: Opakování vyjmenovaných slov.

Časová dotace: 5-15 minut

Místo realizace: měkký míč, volný prostor ve třídě či na chodbě.

Potřebné pomůcky: míč

Organizace aktivity:

Žáci společně s pedagogem vytvoří ve volném prostoru kruh. Učitel poučí žáky, že nejde o žádnou soutěž, ale pouze o hru, tj. házet míč spolužákovi tak, aby ho chytil. V prvním kole necháme žáky házet míč komukoliv, ale v následujících už musí házet tomu, kdo míč ještě neměl.

Učitel řekne první vyjmenované slovo po B a hodí míč nějakému žákovi. Ten pokračuje dalším vyjmenovaným slovem a hodí dalšímu. Aktivita pokračuje stejným způsobem, dokud nejsou zopakována všechna vyjmenovaná slova (B, L, M, P, ...).

Pokud žáci nemají přehled o tom, kdo ještě neřekl vyjmenované slovo tak každý, kdo řekne a hodí, jde do dřepu. Jakmile jsou všichni ve dřepu, společně si stoupnou a začínají znovu.

Obrázek 44 Pokračuj a hod' 1

Zdroj: Jehličková, Procházková, 2018

Obrázek 45 Pokračuj a hod' 2

Zdroj: Jehličková, Procházková, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Jehličková, Procházková, 2018 píše: „Aktivitu jsem zařadila před Velikonocemi. Měkký molitanový míč jsem dala do proutěného košíku a děti jsem připravila na to, že dnes máme hlídat ne velikonoční, ale dračí vajíčko, které je zapotřebí několikrát za den trochu naklepat a zároveň použít magickou formuli – tou budou vyjmenovaná slova. Děti ozvláštnění vyučování s chutí přijaly. Během celého dne jsme alespoň jednou za hodinu šli naklepat vajíčko. Děti se ke konci dne již samy hlásily, že je zapotřebí vajíčko proklepat.

Téma je volené vhodně, vyjmenovaná slova je nutné stále opakovat. Děti mají tendenci toto učivo zapomínat. Musím říct, že jsme zjistili, že vyjmenovaná slova u nás vážnou. Proto budeme zařazovat tuto aktivitu častěji.“

Kouzelný lektvar

Cíl aktivity: žáci procvičí násobení, dělení, sčítání, odčítání, dále přednost násobení a dělení před sčítáním a odčítáním, pro žáky pokročilé příklady se zlomky

Časová dotace: 4 vyučovací hodiny

Místo realizace: třída, chodba školy

Potřebné pomůcky: 40 karet s příklady a názvy přísad, lepicí guma, pro každou skupinu kartička s 8 výsledky, čtvrtka na nakreslení kotlíku, čtvrtka na obrázek čarodějnice, zaklínadlo a přísady do lektvaru, psací potřeby.

Organizace aktivity:

Motivace: poslech zvuků nočního lesa, krátká diskuze o pohádkové postavě, která by mohla v lese žít (zabývat se budeme postavou čarodějnice).

Žáci říkají, jaké předměty potřebuje čarodějnice (chatrč, koště, klobouk, kotlík, lektvary).

V kotlíku připravuje kouzelný lektvar, který budou žáci brzy „vařit“.

Skupinky jsou již určené: 9 skupin po 3 žácích (v každé jsou žáci různých úrovní tak, aby byly skupinky vyrovnané).

Zadání práce, vysvětlení postupu.

Společné zopakování pravidel práce ve skupině (krátký hlas, naslouchání druhým, pomoc spolužákům, rozdělení práce, ...).

Připomenutí signálu (zvoneček), kterým učitel upozorňuje na zbývající čas.

Průběh: Ve třídě a na chodbě jsou na stěnách, dveřích, skříních připevněné karty s příklady a názvy přísad.

Každá skupina dostane kartičku s 8 výsledky. To jsou přísady, které potřebují do svého lektvaru.

Žáci si musí nejdříve práci rozdělit. Domluvit se například, kdo bude počítat karty ve které části třídy/chodby nebo zda budou počítat jednotlivé karty společně. Systém si zvolí každá skupina po dohodě.

Skupiny následně pracují samostatně. Žáci chodí po určeném prostoru, vyhledávají karty s příklady a názvy přísad. Pokud naleznou příklad s výsledkem ze svého seznamu, zapíší si název přísady.

Až skupina nasbírá všech 8 přísad, nakreslí na čtvrtku jednoduchý obrázek čarodějnice, vymýšlí název lektvaru, k čemu slouží, zaklínadlo, tanec kolem kotlíku, aby lektvar (kouzlo) působil a nakreslí svůj kotlík s přísadami, kolem kterého zaklínadlo zatančí.

Závěr: Skupiny se postupně podělí s ostatními o název svého lektvaru, použití, tanec i zaklínadlo.

V úplném závěru žáci zhodnotí, co se naučili, dozvěděli, zopakovali, jak se jim aktivita líbila, jak se jim pracovalo ve skupině, co jim bylo nepříjemné, vadilo/bylo příjemné, potěšilo.

Obrázek 46 Kouzelný lektvar 1
Zdroj: Holubová, Landová, 2018

Obrázek 47 Kouzelný lektvar 2

Zdroj: Holubová, Landová, 2018

*Obrázek 48 Kouzelný lektvar 3
Zdroj: Holubová, Landová, 2018*

*Obrázek 49 Kouzelný lektvar 4
Zdroj: Holubová, Landová, 2018*

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Žáci pracovali s plným nasazením, bylo vidět jejich zaujetí aktivitou. V průběhu učitel, spolu s paní asistentkou, pomáhal skupinám při úvodní organizaci a rozdělení práce, řešení drobných

konfliktů/nedorozumění, dále žákům se SPUCH. Tito, v závěru zmínění, měli potíže s pozorností, byla na nich brzy patrná únava. Žáci jsou však zvyklí ve skupinách pravidelně pracovat, proto si umí pomáhat a navzájem se podpořit. Celá třída se pobavila názvy lektvarů, zaklínadly i tanci kolem kotlíku. Většina žáků pozitivně hodnotila především možnost pracovat mimo lavici, shodli se, že dopoledne jim velmi rychle uteklo a přáli by si podobný školní den brzy zopakovat. Jeden žák s ADHD zhodnotil aktivitu jako zábavnou, avšak dodal, že je hodně unavený a je mu příjemněji, když se učí v lavici.

Vzhledem k tomu, že na tento styl školní práce jsou žáci zvyklí, proběhla aktivita v poklidné a přátelské atmosféře.“ uvádí Holubová, Landová, 2018.

Lovci perel

Cíl aktivity: opakování násobení a dělení, práce se svým tělem, procvičení paměti.

Časová dotace: 10-15minut

Místo realizace: běžná třída

Potřebné pomůcky: zalaminované kartičky s příklady, sešit, pero

Organizace aktivity:

Motivace: Víte, co dělají lovci perel? A víte, kde ty perly hledají? Ano plavou pod vodou a u toho je potřeba zadržet dech. Chcete si takové hledání perel zkusit? Tak pojďme na to.

Průběh aktivity: Celá aktivita se odehrává v místnosti, kde jsou různě položené zalaminované příklady s násobením a dělením. Kartičky jsou otočeny tak, aby nebylo vidět, co je na nich za příklad. Na začátku aktivity se domluvíte, kolik příkladů (perel), je třeba najít, aby byl perlový poklad kompletní. (My jsme dali 5 příkladů na násobení a 5 na dělení.)

Děti se na povel mění v „lovce perel“ tzn., že se nadechnou a se zadržným dechem hledají kartičky s příklady (běhají nebo chodí).

Jakmile najdou kartičku s příkladem, odplavou si příklad zapsat do sešitu. (Už mohou klidně dýchat).

Kdo má hotovo, posadí se do tureckého sedu.

Vše probíhá v tichosti a klidu. Je to kupodivu klidná a tichá aktivita.

Na konci dostanou žáci odměnu v podobě pěkné známky.

Obrázek 50 Lovci perel 1

Zdroj: Chvojanová, Radová, 2018

Obrázek 51 Lovci perel 2

Zdroj: Chvojanová, Radová, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Chvojanová, Radová, 2018 píší: „Aktivita je opravdu klidná, osvědčilo se kartičky s příklady otáčet rubem nahoru, aby nebyl vidět příklad, potom si děti nemohou vybírat dle jednoduchosti a jako lovci se snaží ulovit, co nejrychleji „své perly“. Negativum: někteří se i tak snaží opisovat.“

Plácaná

Cíl aktivity: procvičení malé násobilky

Časová dotace: 15 minut

Místo realizace: běžná třída

Potřebné pomůcky: tabule, křída

Organizace aktivity:

Připraví se několik výsledků malé násobilky na tabuli. Žáci se rozdělí do dvou družstev (vyrovnaných). Vždy soutěží jeden z každého družstva.

Učitel řekne příklad na malou násobilku a žáci hledají správný výsledek na tabuli. Jakmile ho najdou, plácnou na něj rukou na tabuli.

Je-li výsledek správný, získávají bod, pokud není správný, hra pokračuje do té doby, dokud nenajde jeden žák správný výsledek.

Obrázek 52 Plácaná 1

Zdroj: Sitová, Povondrová, 2018

Obrázek 53 Plácaná 2

Zdroj: Sitová, Povondrová, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Aktivita není náročná na přípravu, cca 5 min. S žáky ji hraji už několik let a vždy se na ni moc těší. Nastartuje to jejich přemýšlení a trošičku se po ránu rozhýbou. Proto ji používám jako matematickou rozcvičku. Vždy jsou plní očekávání, které družstvo vyhraje. Učí se vzájemně podporovat a povzbuzovat, pracují jako tým. Ještě se mi za mou praxi nestalo, že by to nějakou třídu nebavilo. Hodnotím pozitivně a budu tuto metodu používat i nadále.“ zaznamenaly Sitová, Povondrová, 2018.

Běhací čísla

Cíl aktivity: procvičení čísel lichých/sudých, čtení čísel do milionu, zaokrouhlování čísel na stovky

Časová dotace: 15-30 minut

Místo realizace: třída, chodba

Potřebné pomůcky: 20 velkých karet s čísly do milionu ($\frac{1}{2}$ lichých a $\frac{1}{2}$ sudých) tak, aby bylo 5+5 ks, lepicí páska, děti - volný papír a tužku

Organizace aktivity:

Karty učitel umístí na různá místa ve třídě nebo na chodbě – lepí do výšky očí, aby je dobře děti viděly a nemusely moc hledat. Lepí také dostatečně daleko od sebe, aby bylo pro všechny dost místa na práci.

Úkolem dětí je projít třídu/chodbu a najít co nejrychleji všechny karty s lichými čísly. Následně si čísla zapsat na papír, který si nosí s sebou. Na tuto činnost je stanovený čas 3 minuty.

S kartami nesmějí žáci hýbat, nemohou je odnášet s sebou. Pracuje každý v tichosti a samostatně. Pohybují se pomalu a klidně.

Kdo má zapsaná všechna lichá čísla na papíře, vrátí se do své lavice a zaokrouhlí je na desetitisíce. Poté se posadí na koberec do kroužku a čeká na ostatní.

Když jsou všichni hotovi, vymění si ve dvojici papíry a proběhne společná kontrola.

Učitel mezitím posbírá všechny karty.

Učitel následně ukazuje jednotlivé karty. Děti čtou a rozdělují do dvou sloupců na tabuli sudá / lichá čísla. Kontrolují zaokrouhlení. Po kruhu děti hlásí správné odpovědi.

Práce pro každého končí ve chvíli, kdy se mu od souseda vrátí ohodnocený list papíru. Za každou správnou odpověď (zaokrouhlené číslo) dostanou „+“.

Plusík/y si zapíší si do tabulky ($3+ = 1$ do ŽK).

Varianta: Tento systém je použitelný do všech možných předmětů (matematika, český jazyk, AJ, prvouka,).

Upraví se pouze zadání. Může být přepisovací, diktovací, kontrolovací, doplňovací, křížovka, ...

Obrázek 54 Běhací čísla 1

Zdroj: Červenková, 2019

Obrázek 55 Běhací čísla 2

Zdroj: Červenková, 2019

Obrázek 56 Běhací čísla 3

Zdroj: Červenková, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„V těchto hrách se děti již orientují, pravidla mají zažitá. Případné nevhodné chování řešíme výjimečně.“ píše Červenková, 2019.

Obvod a obsah obdélníku, převody jednotek

Cíl aktivity: Žák bude zjišťovat a zaznamenávat data. Následně je smysluplně použije - dosadí do vzorce a vypočítá obvod a obsah daného obdélníku

Časová dotace: 45 minut

Místo realizace: tělocvična

Potřebné pomůcky: tabule, sešity, psací pomůcky, různé druhy měřidel (pásmo, tesařský metr, krejčovský metr, kapesní metr, pravítko pro rýsování na tabuli)

Organizace aktivity:

Rozdělení do skupin cca po čtyřech, každá skupina obdrží jeden druh měřidla.

Připomenutí vzorců a zásad měření.

Odchod do tělocvičny.

Měření délky a šířky tělocvičny, zápis výsledků.

Výpočet obvodu a obsahu podlahy tělocvičny (zápis, náčrt, výpočet, odpověď).

Prezentace postupů a výsledků jednotlivých skupin před třídou.

Obrázek 57 Obvod, obsah 1
Zdroj: Kandlová, 2019

Obrázek 58 Obvod, obsah 2
Zdroj: Kandlová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„První reakce žáků byla velká radost, že se výuka uskuteční jinde než ve třídě. Do práce se pustili s vervou a nadšením.

Některým se nelíbila práce ve skupině, resp. protestovali proti rozdělení (skupiny rozdělují podle nejbližší sedících x žáků a dbám na to, aby obsahovaly zdatné i méně zdatné děti, samozřejmě nikdy nejsou spokojeni všichni). Několik žáků uvedlo, že jim práce v této skupině nevyhovuje, protože někteří členové nechtějí či nejsou schopni samostatně splnit přidělený úkol. Byli instruováni (vhodným způsobem, návodnými otázkami..), aby si práci ve skupině rozdělili jinak – aby se snažili dohodnout a hledali co nejlepší řešení.

Další reakce se týkaly dotazů ohledně měřidel (dvě měla smazané některé značky či čísla – jak to komentoval jeden žák - „ I to se může v životě stát.“) a nejefektivnějšího způsobu měření. Většina žáků uznala, že při tomto způsobu výuky se nenudí a látku lépe chápou.

Moje postřehy: žáci pracovali radostně, nebylo potřeba napomínání a vracení k práci. Většinu nastalých problémů byli schopni vyřešit sami ve skupině. Všichni byli zaměstnáni.

Výsledky měření se podle druhu měřidla a techniky měření lišily – a to někdy poměrně značně (největší rozdíl – délka 28cm, šířka 14cm).

U obsahu občas žáci zapomněli uvést jednotky čtvereční. Při převádění jednotek čtverečních se děti pouze ujistily, zda převádějí správně. V březnu jsme ještě nepočítali s desetinnou čárkou, proto počítali v cm^2 a následně převáděli na m^2 se zbytkem v cm^2 .

Při prezentaci výsledků jednotlivých skupin před třídou vznikla zajímavá debata o příčinách rozdílů v měření. Znovu jsme rozvinuli všechna měřidla a porovnávali je, mezi některými jsme zjistili odlišnosti, které však byly tak nepatrné, že nemohly způsobit tak velké rozdíly. Skupiny si sdělovaly svoje postřehy z měření, bylo zajímavé, jak si sebe navzájem všímaly – hlavně chyb a špatných postupů. Na toto jsme navázali debatou o krokování- kolik měří jeden krok, rozdíl mezi délkou kroku dospělého a dítěte. Zjistili jsme, že délka přirozeného kroku dospělého je cca 75 cm a délka kroku dítěte v 5. ročníku je cca o 25 cm méně. Příště tedy budeme krokovat.

Celkově shrnuto - aktivizační metody prostřednictvím názoru a propojení učení s reálnými životními situacemi daleko lépe rozvíjejí jak logické myšlení a vyjadřování, tak schopnost spolupráce a samostatnost. Používám je průběžně.“ Píše Kandlová, 2019.

5.4 NĚMECKÝ JAZYK

NĚMECKÝ JAZYK, začátečníci / 4. ročník

Časování sloves

Cíl aktivity: procvičování, upevnění přiřazování vyčasovaného sloveso ke správné osobě, vysvětlování pravidel pro časování sloves.

Časová dotace: 15–20 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: čtvrtky, barevné fixy, propisovací tužka, nůžky

Organizace aktivity:

Vybraných osm žáků obdrží karty s osobami 1) Ich (já), 2) Du (ty), 3) Er (on), 4) Sie (ona), 5) Wir (my), 6) Ihr (vy), 7) sie (oni), 8) Sie (Vy) a rozmístí se po třídě, tak aby bylo mezi jednotlivými žáky dostatek prostoru.

Žáci startují z různých poloh (leh na zádech, leh na břiše, turecký sed ...) a na pokyn učitele. Po startu zamíří směrem ke spolužákovi, který drží v ruce kartu, ke které se hodí přečtené sloveso.

Slovesa jsou položena na jedné lavici uprostřed třídy. Sloveso vždy losuje nejrychlejší žák, který se dostal jako první k lavici se slovesy.

Žákům vždy na začátku každého startu učitel zadá, jakým způsobem se dostanou ke slovesům (poskoky na jedné noze, plazení, cval stranou...). Nejenom, že žáci vyvíjejí pohybovou aktivitu (zrychlení z klidové polohy, provádění různých úkonů), ale také si procvičují gramatiku časování sloves. Po ukončení aktivity žáky se žáci vystřídají, aby se každý z žáků aktivně podílel na průběhu této aktivity.

Obrázek 59 Časování sloves 1

Zdroj: Macháčková, 2019

Obrázek 60 Časování sloves 2

Zdroj: Macháčková, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Macháčková, 2019 uvádí: „Při této aktivitě se nejenom žáci, ale i já, velmi nasmáli. Hodina rychleji utekla a žáci si celý průběh aktivity pochvalovali. Určitě ji zopakují v některé další hodině.“

Denní činnosti

Cíl aktivity: procvičování slovní zásoby, upevňování pravidel pro časování sloves, procvičování pohotově předvést dané sloveso činností

Časová dotace: 15 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: papír, propisovací tužka / nakopírované pracovní listy, fix nebo pero, vytisknuté obrázky

List pro učitele – čtený text:

Um fünf Uhr schläft die Familie. Um sechs Uhr geht die Mutter in die Küche und kocht Tee und Kaffee. Der Vater wäscht sich und putzt die Zähne. Das Kind isst Butterbrot. Die Mutter liest ein Buch. Der Vater fährt mit dem Bus in die Arbeit. Das Kind spielt und die Mutter hört das Radio. Am Vormittag arbeitet der Vater und die Mutter geht mit dem Kind in die Schule. Das Kind schreibt. Die Mutter kauft Milch, Brot, Wasser und Butter ein. Der Vater isst in der Kantine. Die Mutter kocht zu Hause und das Kind spricht in der Schule. Am Nachmittag spielt der Vater und das Kind Tennis. Die Mutter tanzt. Um siebzehn Uhr geht die Familie ins Restaurant und isst Pizza. Der Vater und die Mutter trinken Wasser und das Kind trinkt Sprite. Am Abend duscht sich das Kind und die Eltern sprechen zusammen. Der Vater liest ein Buch und die Mutter spielt mit dem Kind die Karten. Um einundzwanzig Uhr geht das Kind ins Bett und schläft. Die Mutter schreibt eine Email und der Vater telefoniert. Die Eltern gehen dann schlafen. (Macháčková, 2019)

Otázky pro žáky:

Was macht der Vater um fünf Uhr? Was macht das Kind am Nachmittag? Was hat das Kind zum Frühstück? Was isst die Familie am Abend? Wer schreibt eine Email? Was macht die Mutter am Nachmittag? Was macht das Kind in der Schule?

Was machst du gern am Nachmittag? Was machst du in der Schule? Was kocht deine Mutter am Wochenende? Wann hast du dein Frühstück? Wo schreibst du die Hausaufgaben? Magst du Pizza? Trinkt dein Vater gern Wasser? Wo ist deine Schule? Wie gehst du in die Schule? Wo arbeitet deine Mutter? Liest deine Mutter Morgens ein Buch? Schreibt dein Vater eine Email auch am Abend? (Macháčková, 2019)

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do čtyř skupin po třech. V každé skupině představuje jeden žák otce, druhý matku a třetí dítě. Před samotnou pantomimou se jasně domluví tyto role.

Učitel čte pomalu a srozumitelně předem připravený text, ve kterém je popis dne této fiktivní rodiny. Úkolem žáků je pohotově a dle svých možností představovat pantomimicky činnost, která se týká jeho zvolené role.

Po dočtení textu si učitel s žáky povídá v německém jazyce o denních činnostech, které představovali a zároveň o jejich běžném dnu.

Díky této aktivitě se všichni žáci aktivně podílejí na průběhu plnění úkolu a mají možnost využít svoje získané znalosti, dovednosti improvizovat a také tato činnost vede k lepšímu zapamatování slovní zásoby. Žáci si s učitelem objasní a zdůvodní správné časování, typy silných a slabých sloves, časové předložky a části dne v německém jazyce. Velkou předností této aktivity je samotný pohyb, při kterém se žáci zaktivizují a protáhnou svoje tělo.

Obrázek 61 Denní činnosti 1

Zdroj: Macháčková, 2019

Obrázek 62 Denní činnosti 2

Zdroj: Macháčková, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Žáci byli s touto aktivitou velmi spokojeni a okamžitě se ujali svých rolí. Dané téma zcela vtáhlo žáky do děje a pracovali s překvapivým nasazením a zaujetím.

Část vyučovací hodiny se stala díky této aktivitě zábavnější a žáci si pochvalovali lepší možnost učení nových sloves a zároveň procvičení důležité slovní zásoby.

Byla jsem s průběhem velmi spokojena a vše se v klidu stihlo dle mého předem promyšleného plánu. Nasazení žáků předčilo moje očekávání.“ píše Macháčková, 2019.

Skladba vět

Cíl aktivity: procvičování, upevňování přiřazování vyčasovaného sloveso ke správné osobě, používání pravidel pro tvorbu vět oznamovacích a tázacích

Časová dotace: 20 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: papíry, barevné pastelky nebo fixy, propisovací tužka, nůžky, rozstříhaných 14 krátkých vět (např. Meine Mutter kommt aus Ostrava. Aleš spielt gern Tennis.)

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do čtyř skupin po čtyřech. Každá skupinka má jeden papír a tužku. Žáci nejprve čekají na chodbě, aby nikdo nevěděl, kde jsou položené části vět.

Po příchodu do třídy se snaží každá skupinka najít nejvíce rozstříhaných papírků, na kterých je vždy část věty. S papírky je zakázáno manipulovat. Žáci si musí tedy zapamatovat, co našli a jít ke svému papíru. Dále si musí zapsat zapamatované slovo – část věty. Skupinka, která vytvoří nejvíce správných vět, se stává vítězem.

Obrázek 63 Skladba vět 1

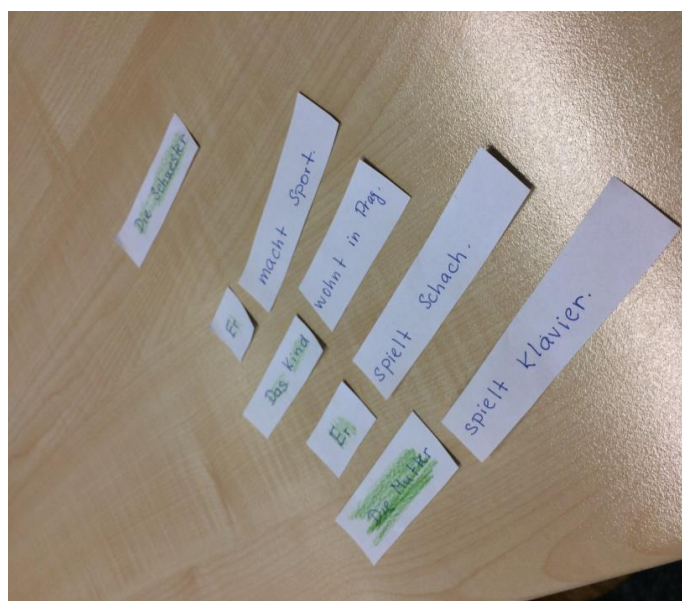
Zdroj: Macháčková, 2019

Varianta:

Obdoba této hry je také možnost braní papírků a skládání vět se svoji skupinou přímo na lavici. Osoby jsou zvýrazněny zelenou pastelkou nebo fixou a žáci přiřazují vhodně vyčasované sloveso a hodící se podstatné jméno.

Obrázek 64 Skladba vět 2
Zdroj: Macháčková, 2019

Obrázek 65 Skladba vět 3
Zdroj: Macháčková, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Tuto aktivitu jsme dělali již několikrát, jelikož je u žáků jednou z nejoblíbenějších. Každá věta byla napsána jinou barvou, aby to nebylo pro žáky nepřehledné a nestala se aktivitou demotivující, zdlouhavou a únavnou.

Při této aktivitě žáci pohotově reagovali a výborně spolupracovali. Žáci s lepší znalostí gramatiky ochotně svým slabším spolužákům pomáhali a vysvětlovali danou problematiku. Při této aktivitě nevznikl žádný problém a vše se stihlo ve vyčleněné časové dotaci. S průběhem aktivity jsem byla opět velmi spokojena.“ uvádí Macháčková, 2019

Podzim v sadu

Cíl aktivity: porozumění obsahu sdělení, poznávání a osvojení přírody, rozšiřování komunikačních schopností, respektování pravidel

Časová dotace: 45 minut

Místo realizace: třída, chodba před třídou, školní zahrada

Potřebné pomůcky: jablko-každý své, připravené kartičky s určitým ovocem, barevný papír, lepidlo

Organizace aktivity:

Motivace: „Nejdřív je to bílé a voňavé, potom zelené a kyselé, nakonec červené a sladké. Co je to?“

Žáci mohou:

- ukázat na obrázek/jít k obrázku-předpokládá se, že je ve třídě/na tabuli několik obrázků ovoce včetně jablka.
- zvolit písmenko ze zásobníčku, kterým slovo začíná.
- slovo vytleskat a říci z kolika se skládá slabik.
- každý má na stole obrázky různého ovoce, ovocného stromu, zvolí jeden, vezme jej do ruky a stoupne si.
- poznávat ovoce, jednotlivé stromy, pojmenovat je, přiřadit k sobě

Diskuse: v lavici, na koberci, venku

Učitel přinese jedno jablko. Pošle ho po kruhu a nechá žáky odpovídat na některé otázky:

Co se ti vybaví, když se řekne "jablko"? (ještě před tím, než bude učitel posílat jablko po kruhu)

Jakou barvu má jablíčko? Znáš jablíčka, jakou mají jinou barvu?

Jakou chuť má jablíčko? Co ti připomíná? Jíš rád jablíčka?

Jaký tvar má jablíčko? Co ti připomíná? Jak se jmenuje strom, na kterém rostou jablka?

Co si vybavíš, když držíš v ruce jablíčko? Nějakou událost, příhodu? Vyprávěj nám ji.

Co bys chtěl jablíčku říct? Líbí se ti? Máš na něj chuť?

Těším se, že nám jablíčka odhalí některá svá tajemství."

Pohybová chvílka s říkankou

Chladno již vane po sadě, (*žáci stojí, zvednou ruce a kývají se/otáčejí se jako stromy ve větru*)
jablíčka voní v zahradě. (*žáci dělají před tělem velké kruhy celými rukama - "velká jablíčka"*)
Ťukl jsem se jen do čela (*žáci si opatrně ťuknou do čela*)
a písnička mi zazněla: (*přiloží dlaně k uším, poslouchají, jestli nezazní písnička*)
Koulelo se a koulelo (*kolébka na zemi nebo převalování vleže*)
a ještě koulí se. (*stále kolébka nebo převalování*)
Ač se mi věřit nechtělo, (*dřep, otáčení hlavou doleva a doprava*)
už je tu na místě. (*narovnat, úsměv*)

Hudební výchova

- Koulelo se, koulelo ...
- Měla babka, čtyři jabka ...tančení mazurky

Matematika

- Měla babka čtyři jabka a dědoušek jen dvě: $4 + 2 = 6$
- Měla babka jen dvě jabka a dědoušek jedno: $2 + 1 = 3$
- Měla babka jen tři jabka a dědoušek jen dvě: $3 + 2 = 5$ atd.

Učitel zpívá žákům písničku a mění počty jablíček, žáci tvoří příklady a píše je na tabuli.

Hra: Kompot

Žáci si vylosují barevné lístečky a sednou si do kruhu.

Zelený lístek mají jablka.

Žlutý lístek mají hrušky.

Modrý lístek jsou švestky.

Oranžový lístek jsou meruňky.

Učitel volá: Míchám kompot z meruněk a jablek – žáci, kteří mají zelený a oranžový lístek si mění svá místa. Takto si mění žáci místa podle zadání. Na závěr mícháme kompot ze všeho ovoce.

Vyučovací hodina prvouky je motivací pro následující aktivitu.

Výtvarná výchova: Mozaika jablíčka

Vystříháme tvar jablka. Dovnitř pak nalepujeme kousky barevného papíru vhodných barev.

Kousky papírků děti trhají a lepí na vystřížené jablko (procvičují jemnou motoriku).

*Obrázek 66 Podzim v sadu 1
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019*

*Obrázek 67 Podzim v sadu 2
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019*

*Obrázek 68 Podzim v sadu 3
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019*

*Obrázek 69 Podzim v sadu 4
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019*

Obrázek 70 Podzim v sadu 5
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019

Obrázek 71 Podzim v sadu 6
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019

Obrázek 72 Podzim v sadu 7
Zdroj: Ederová, Pivoňková, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Hodina začala seznámením učiva a poté hádankou. Hádanku celkem rychle uhodli. Všechny činnosti proběhly v klidné, vstřícné atmosféře. Děti pracovaly aktivně, během hodiny byly povzbuzovány a chváleny. Časová dotace vycházela, což bylo dobré. Po hodině prvouky ihned navázala výtvarná výchova, kde žáci tvořili jablíčko z barevného papíru. Místo mozaiky by mohli žáci jablíčko i modelovat. Během výtvarné činnosti jsem žákům pustila písničku Koulelo se, koulelo.

Část motivovaná hádankou, povídáním o jablíčku, pohybovou říkankou, hrou s jablíčkem byla odučena již na začátku školního roku, v říjnu. Hru Kompot využíváme v různých hodinách velice často. Při hodině tělesné výchovy si místo výměny žáků, vymýšlíme různé cviky. Mazurkovým tancem také vyplňujeme různé pohybové chvílky na odreagování žáků.“ napsaly Ederová, Pivoňková, 2019.

Zdravé potraviny, nápoje

Cíl aktivity: najít 2 stejné kartičky (3 dohromady) a rozhodnout, zda jsou zdravé či nezdravé

Časová dotace:

Místo realizace: třída nebo herna školní družiny

Potřebné pomůcky: kartičky se zdravými, nezdravými potravinami a nápoji vyrobené dvojmo, různě barevné obruče

Organizace aktivity:

Motivace: povídání o zdravém životním stylu, potravinové pyramidě

Průběh činnosti: V místnosti, kam děti neměly zatím přístup, jsem rozházela kartičky se zdravými a nezdravými potravinami a nápoji. Do rohů místnosti jsem dala zelené (na zdravé potraviny a nápoje) a červené (na nezdravé potraviny a nápoje) obruče. Poté proběhla motivace ve třídě.

Následně jsem dětem rozdala kartičky, vysvětlila pravidla hry a pustila je do vedlejší místnosti. Děti měly najít další 2 kartičky se stejným obrázkem a poté vybrat, do jaké obruče se hodí. Po sebrání všech kartiček jsme u obručí zhodnotili správné zařazení obrázků.

Obrázek 73 Zdravé potraviny, nápoje 1
Zdroj: Pachmanová, 2019

Obrázek 74 Zdravé potraviny, nápoje 2
Zdroj: Pachmanová, 2019

Obrázek 75 Zdravé potraviny, nápoje 3

Zdroj: Pachmanová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„S činností děti problém neměly. Všichni bez komplikací našly 3 stejné obrázky a bez problémů je dávaly do obručí. Protože nás bylo v ten den málo, každé dítě hledalo více obrázků (ale postupně). Přestože jsme předtím o zdravých a nezdravých potravinách a nápojích mluvili, vyskytlo se ve hře několik chyb. Zjistila jsem, že děti mají dobře zafixované, že vše „moc sladké“ je nezdravé, ale hranolky a hamburger řadily mezi zdravé. Po zbytek týdne jsem se k těmto zavádějícím potravinám vracela, aby si to všechny děti dobře zapamatovaly.“ uvedla Pachmanová, 2019.

Jede, jede autíčko!

Cíl aktivity: zvládnutí práce s lepidlem, lepicí páskou.; práce v kolektivu; upevňování znalostí dopravních značek; řešení dopravních situací

Časová dotace: 2 samostatné vyučovací hodiny

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: kartičky s dopravními značkami, tyčinka z umělé hmoty, stojánek (od balónku), lepicí páska, krabičky od čajů, léků, barevné papíry, voskovky, tmavá karimatka, bílý fix/křída, lepidlo, roličky od toaletního papíru, autíčka

Organizace aktivity:

Nejprve s dětmi vyrobíme dopravní značky a malé městečko (včetně komunikací, budov, křižovatek).

Každý žák dostane kartičku s dopravní značkou, tyčinku, stojánek a kousek lepicí pásky.

Žák sestaví svoji značku. Značku pojmenuje a řekne, co značka znamená a k čemu slouží.

Žáky rozdělím do skupinek. Každá skupinka tvoří část města – výroba a kresba budov, kresba křižovatek na karimatku, závěrečná stavba města na koberci.

Každý žák si přinese z domova model malého autíčka.

S žáky jdeme na koberec, kde máme postavené město s dopravními značkami. Žáci projíždí dopravními prostředky městem, snaží se dodržovat dopravní značky, řeší dopravní situace. Dodržují dopravní bezpečnost a slušné chování.

Obrázek 76 Jede, jede autíčko

Zdroj: Míšková, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Míšková, 2018 píše“ „V hodinách se prolнула prvouka s pracovními činnostmi. Žáci s nadšením pracovali a užívali si každou činnost, na které mohli spolupracovat a tvořit ve skupině. Nadšení na nich bylo patrné. Po celou dobu výuky byli žáci v pohybu, užívali si prožitkovou činnost a zapojovali do výuky i prvky dramatické výchovy.“

Živá příroda v tajence

Cíl aktivity: využití technologie ve výuce

Časová dotace: 60 minut

Místo realizace: třída, chodba

Potřebné pomůcky: QR kódy, tablet, tajenka, tužka, losovací obrázky

Organizace aktivity:

Žáci mají za úkol s využitím tabletu a QR kódů vyluštit křížovku. Nejprve si žáci vylosují obrázek a na základě něj se zařadí do skupinky žáků se stejným obrázkem (ideální jsou skupinky po třech). Žáci do každé skupinky dostanou tablet a křížovku. Učitel provede krátkou instrukci - jak manipulovat s tabletem, jak dodržovat bezpečnost, jak se chovat na chodbě, jak fungují QR kódy.

QR kódy jsou poschovávány po třídě a po chodbě. Jsou umístěny tak, aby je žáci neviděli na první pohled, ale aby se museli sehnout např. pod lavici. Žáci se postupně v hledání kódů střídají. Vždy, když kód najdou, přiloží k němu tablet na vzdálenost 5 cm a tím se jim ukáže slovo. S ním se vracejí ke svoji skupince a vpisují ho pod dané číslo. Když se jeden žák vrátí, vybíhá další ze skupinky.

Pokud mají všechny skupinky hotovo, dojde ke zkontrolování správnosti vylučování tajenky a ke zhodnocení spolupráce ve skupinkách, ke zhodnocení aktivit.

Obrázek 77 Živá příroda 1
Zdroj: Haltufová, Kinská, 2018

Obrázek 78 Živá příroda 2
Zdroj: Haltufová, Kinská, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Nebylo v semestrální práci uvedeno.

Poznáš, co to je?

Cíl aktivity: procvičení rozpoznávání potravin podle čichu a chuti – pochopení významu a důležitosti smyslů čich a chuť

Časová dotace: 15 minut

Místo realizace: běžná třída (v letních či jarních měsících můžeme ochutnávku uspořádat venku – podle počasí)

Potřebné pomůcky: potraviny, které jsou slané, hořké, kyselé, sladké a aromatické; šátek, papír, čtvrtka, pero a pastelky, encyklopedie, obrazové materiály, plakáty, modely smyslů, DVD (např. Byl jednou jeden život) apod.

Organizace aktivity:

Připravíme si několik ingrediencí (potravin) jako je ovoce, zelenina, sladkosti, koření, nápoje.

Žákům zavážeme oči šátky.

Žáci podle čichu a chuti rozeznávají jednotlivé pochutiny. Musíme dát pozor na alergie a případné chemikálie – raději s nimi moc nepracujeme.

Se zavázanýma očima poznávají podle chuti a čichu jednotlivé potraviny.

Své poznatky a případné poznámky ke hře - Co je zaujalo a proč., Co ne a proč. – si zapíší na papír a na konci hodiny se vyhodnotí výsledky.

Kolik žáků rozpoznalo jednotlivé pochutiny správně. (Zdroj: Sitová, Povondrová, 2018)

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Nebylo v semestrální práci uvedeno.

5.6 PŘÍRODOVĚDA, VLASTIVĚDA

PŘÍRODOVĚDA, 4. ročník

Jsem silnější, protože vím, kdo jsem

Cíl aktivity: upevnění učiva – poznávání rostlin a živočichů a jejich přirozeného prostředí.

Časová dotace: 5–10 minut

Místo realizace: třída, ev. školní zahrada

Potřebné pomůcky: zalaminované kartičky obrázků rostlin a živočichů, barevné papíry, izolepa, lepící guma, fixa, tužka.

Organizace aktivity:

Žáci vstanou z lavice a jdou do prostoru třídy, pohybují se po třídě a hledají na 4 místech rozmístěné obrázky rostlin a živočichů – motivem dolů. Ty, které objeví, si pojmenují a snaží se je umístit do správného ekosystému (na barevný papír) zelený – louka, modrý - rybník, hnědý – les a žlutý – louka.

Musí však dát pozor a být rychlí, protože pokud je zastaví jiný spolužák s kartičkou v ruce, má právo je „sežrat“, pokud dané zvíře nebo rostlina je pro druhého potravou. Žák si počítá, kolikrát byl úspěšný a kolikrát byl „sežrán“.

Obrázek 79 Jsem silnější 1

Zdroj: Havlíková, Hotmarová, 2019

Obrázek 80 Jsem silnější 2

Zdroj: Havlíková, Hotmarová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Tato aktivita děti velice bavila. Vnímaly jsme, že se děti ztotožňovaly se svým živočichem nebo rostlinou a snažily se ji dostat na druhý konec třídy, (do bezpečí), aniž by byly zastaveny.

Pro příště navýšíme časovou dotaci na tuto aktivitu na 7 minut.“ Píší Havlíková, Hotmarová, 2019.

Kdo (s) koho?

Cíl aktivity: porozumění termínu „potravní řetězec“, žáci dokáží uvést vlastní příklad potravního řetězce

Časová dotace: 45 minut

Místo realizace: školní třída (muzeum)

Potřebné pomůcky: tabule, křída, zadání pro jednotlivé skupiny (text zadání, sada obrázků k ekosystémům a z nich plynoucích potravních řetězců).

Organizace aktivity:

Celá aktivita je strukturovaná jako dramatická dílna probíhající celou jednu vyučovací hodinu. Po představení cíle hodiny se žákům na tabuli napíše pojem *potravní řetězec*, nápady k tomuto pojmu žáci zapisují na tabuli. Po vyčerpání nápadů učitel podtrhne ty, které souvisí buď s významem řetězení (vztahů) nebo s ekosystémem, jehož jsou řetězce součástí. (Žáci by si měli tuto souvislost sami uvědomit, případně je na ni navede učitel).

S pomocí napsaných návrhů se vytvoří jednoduchá definice potravního řetězce a na tabuli se napíše příklad. Učitel napíše název rostliny, žáci pak doplňují další články potravního řetězce – vše se píše na tabuli a do sešitů.

Po provedení zápisu se žákům předvede, jak funguje povel „štronzo“ s tím, že jej musíme nutně zvládnout pro nenápadný průzkum potravních řetězců - v našem případě řetězců v ekosystémech kolem nás (louka, pole, les, park, rybník, řeka). Ve třech krátkých kolech se pak žáci pohybují v učitelem vytleskávaném rytmu třídou a na pokyn „štronzo“ zastavují, učitel jejich výkon může okomentovat. Po nácviku se přejde k pojmovému „štronzu“ – žáci opět v rytmu procházejí třídou, ale po odpočtu učitele nyní předvádějí pojmy (zvířata, rostliny či děje) spojené s potravními řetězci. Výkon žáků učitel může opět komentovat. Je vhodné prostřídat alespoň 3-5 pojmů, ale nestrávit tím příliš mnoho času.

Po nácvicích „štronza“ jsou žáci rozdělení do stejnorodých skupin (ideálně do takových, ve kterých jsou navyklí pracovat během roku). Každá skupina dostane obálku se zadáním úkolu (vytvořit třífázový živý obraz potravního řetězce z konkrétního ekosystému, k tomu mají příklad) a sadu obrázků vztahujících se k ekosystému, z něhož má vyjít jejich potravní řetězec. Jakmile si skupiny najdou ve třídě svůj prostor pro práci, učitel ještě jednou zopakuje zadání. Cílem každé skupiny je vytvořit třífázový živý obraz potravního řetězce z konkrétního ekosystému. Mohou využít i zástupných rekvizit. Svůj živý obraz pak předvádějí ostatním spolužákům, jejichž cílem je uhodnout, co se v příslušném obraze děje, případně odhalovat

chyby. Pokud je předvedení žáky nejasné, může učitel během předvádění nechat herce na chvíli „oživnout“ tím, že se jich dotkne a nechá je udělat např. charakteristický zvuk nebo přímo říct, koho předvádějí.

Po předvedení všech skupin se shrne, jaké potravní řetězce byly předvedeny a co mají společného.

*Obrázek 81 Kdo 1
Zdroj: Kašťáková, Volfová, 2018*

*Obrázek 82 Kdo 2
Zdroj: Kašťáková, Volfová, 2018*

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Zvolili jsme prostředí muzea, kde k nám byli velice vstřícní. Prostor muzea jsme vybrali jednak pro zpestření výuky, ale také proto, aby se děti seznámily s různými druhy živočichů, kteří jsou tam vystavení.

Aktivita měla u žáků veliký úspěch. Změnou pro ně bylo určitě to, že výuka neprobíhala v klasické třídě. Výstavou zvířat v muzeu se mohli nechat inspirovat při tvoření živého potravního řetězce.

Pan kustod v muzeu byl známý paní učitelky, u které jsme metodu ověřovali. Byl velice ochotný, pokud děti měly nějaké dotazy ohledně živočichů a rostlin.“ uvedly Kašťáková, Volfová, 2018.

Poznávání stop zvířat

Cíl aktivity: procvičování, upevňování znalosti zvířat a jejich stop.

Časová dotace: 45–60 minut

Místo realizace: třída, chodby školy, schodiště

Potřebné pomůcky: papír, tužka, lepidlo, obrázky s názvy zvířat, podobou, stopami

Organizace aktivity:

Třída se rozdělí na skupiny po 9 žácích. Úkolem skupiny je získat celkem 9 obrázků zvířat, 9 obrázků stop a 9 kartiček s názvy zvířat a spojit správně tyto trojice.

V každé skupině se vytvoří tři trojice.

První trojice má za úkol najít obrázky zvířat. Obrázky jsou umístěny na chodbě v prvním patře. Aby obrázek žák získal, musí nejprve pro něho doskákat po levé noze, pro druhý po pravé noze a pro třetí skáče snožmo. Každý tak z té trojice získá tři obrázky. Střídají se, když doskáče jeden, skáče druhý, potom třetí a dál se kolečko opakuje.

Druhá trojice má za úkol získat kartičky s názvy zvířat. Tyto kartičky získají od učitele, když vyběhnou schody do prvního patra. Jedno vyběhnutí je jeden obrázek. Střídají se stejně jako předchozí skupina.

Třetí trojice hledá kartičky se stopami. K získání vede překážková dráha: podlezu lavici, prokličkují kužely a získají kartičku. Po doběhnutí vybíhá další. Střídání ve trojici je opět stejné.

Ve chvíli, kdy skupina sesbírá všech 3x9 kartiček je společně u stolku lepí na papír v pořadí obrázek, název, stopa.

Pokud mají devítičlenné skupinky hotovo, dojde ke zkontrolování správnosti vyluštění a ke zhodnocení spolupráce ve skupinkách, ke zhodnocení aktivit.

Obrázek 83 Poznávání stop 1
Zdroj: Nedvědová, 2019

Obrázek 84 Poznávání stop 2
Zdroj: Nedvědová, 2019

Subjektivní hodnocení:

„Myslím si, že činnost se žákům líbila. Bylo fajn, že druhý den jsme mohli navázat, protože nás čekala návštěva v jelení oboře KRNAP Vrchlabí, kde jsme stopy pozorovali v reálu. Práce ve skupinkách podpořila i méně aktivní žáky a žáky se SPU. Určitě budu podobné činnosti zařazovat častěji do výuky.

Co se týká hodnocení žáků, tak příkládám foto, kde se každý mohl čárkou samostatně rozhodnout, jak se jim aktivita líbila.“ napsala Nedvědová, 2019.

Obrázek 85 Poznávání stop 3

Zdroj: Nedvědová, 2019

Kraje České republiky

Cíl aktivity: hravou formou procvičit, upevnit učivo krajů České republiky.

Časová dotace: 45 minut

Místo realizace: třída, chodba před třídou

Potřebné pomůcky: lepící štítky dvou barev

Organizace aktivity:

Během vyučovací hodiny vlastivědy, ve které se probírají kraje české republiky a krajská města odejít na chodbu.

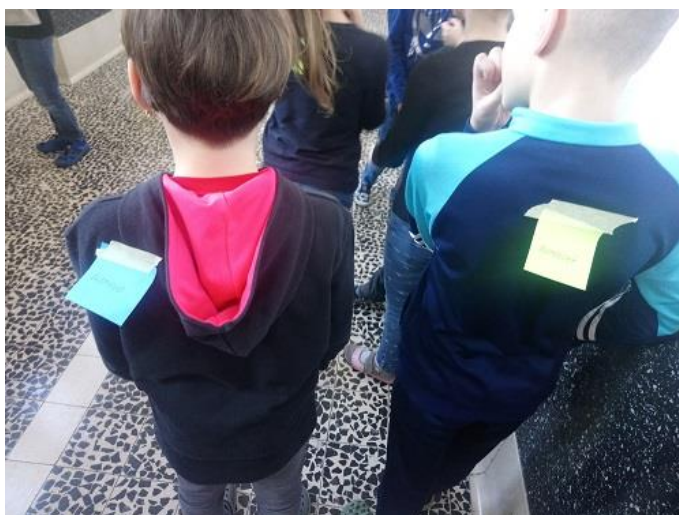
Mezi dveřmi každému z dětí nalepit lísteček na hrud'. Na zelených byly napsány kraje ČR, na modrých krajská města. Prvním úkolem je v tichosti, beze slov se spárovat. – Rychlý a snadný úkol.

Druhá verze: Žáci jsou rozděleni do dvou skupin. Stojí zády k sobě. Jedné skupině se nalepí pouze zelené lístečky na záda. – Děti tedy ví, že jsou „kraje“. Druhá skupina dostala modré lístečky, tj. krajská města. Každá skupina se má pokusit, opět beze slov, zjistit, jaký je kraj a poté k sobě najít krajské město. Pro správné odpovědi chodí žáci k pedagogovi.

Obrázek 86 Kraje ČR 1

Zdroj: Votrubcová, 2019

Obrázek 87 Kraje ČR 2
Zdroj: Votrubcová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Děti hra bavila. Někdo měl tendenci napovídat, když viděl jinou správnou dvojici.

Pouze tři žáci byli pasivní. Ostatní byli velmi aktivní.

Upravenou hru hrajeme i v jiných předmětech.“ uvedla Votrubcová, 2019.

Životní podmínky

Cíl aktivity: žák bude umět rozlišovat jednotlivé podnebné pásy a pozná živočichy, kteří v jednotlivých pásích žijí.

Časová dotace: 20 minut

Místo realizace: třída

Potřebné pomůcky: kartičky obrázků zvířat jednotlivých podnebných pásů, karty s názvy podnebných pásů

Organizace aktivity:

Žáci jsou rozděleni do pracovních skupin – v každé budou děti velice aktivní a vnímavé a děti méně aktivní, pasivní.

Každá skupinka dostane sadu charakteristických pohledů na krajinu, zvířat a rostlin.

V každém rohu třídy budou ležet nápisy jednotlivých podnebných pásů.

Úkolem každé skupiny je pojmenovat dané obrázky a rozdělit správně obrázky k daným podnebným pásům. Charakteristický obrázek krajiny do jednoho sloupečku, živočichy do druhého a třetí sloupec budou tvořit rostliny.

Podmínkou je, že v umístění obrázku se střídají všichni žáci a že nosí pouze jeden obrázek.

Obrázek 88 Životní podmínky 1

Zdroj: Malířová, 2019

Obrázek 89 Životní podmínky 2

Zdroj: Malířová, 2019

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Vytyčený výchovně – vzdělávací cíl hodiny byl splněn.

Do výuky byla zařazena kromě jiného aktivizační metoda, která svůj úkol splnila, žáci se během práce pohybovali po celé třídě bez potíží a kázeňských přestupků. Je vidět, že třída na změnu střídání různých činností je zvyklá, kázeňsky ji zvládá.

Byl zde vytvořen i prostor pro vzájemnou komunikaci (učitel – žáci, žáci – žáci).

Aktivita žáků se projevila tím, že se většina dožadovala více obrázků.“ píše Malířová, 2019.

Skákaná směrová růžice

Cíl aktivity: žák určí světové strany podle mapy, orientuje se podle nich.

Časová dotace: 20 minut - při prvním zkoušení aktivity, protože vysvětlení, procvičování, opravování a následné dovysvětlení trvalo některým dětem déle.

5 minut – při následném zařazení jen jedné varianty, která souvisí s probíraným učivem. Většinou jeden z dvojice skáče a druhý kontroluje. Pak se vymění. Prostrídají se tedy všichni.

Místo realizace: třída, možno využít i hřiště či tělocvičnu

Potřebné pomůcky: 4 proužky tvrdšího papíru (2 bílé, 2 barevné), lepicí hmota, příruční mapy ČR a Evropy, nástěnná mapa ČR a Evropy

Organizace aktivity:

Žáci si pomocí lepicí hmoty vytvoří ze 2 bílých proužků a 2 barevných proužků čtvrtky směrovou růžici (hlavní světové strany, vedlejší světové strany) – nijak neoznačují. Postaví se za směrovou růžici. Stojí v řadách s rozestupy (postavení uzpůsobíme možnostem místnosti – třída, tělocvična, hřiště...).

3. ročník: Společné zopakování polohy hlavních světových stran. Připraví si bílou směrovou růžici. Podle pokynů učitele: „Skoč na sever....“ skáčou snožmo na zvolenou světovou stranu. (Upozornit na bezpečnost.)

4 ročník:

a) Žáci si sestaví směrovou růžici – hlavní (bílé) i vedlejší (barevné) světové strany, skáčou opět dle pokynů učitele.

b) Žáci se rozmístí různě po učebně. Zopakuje se, že sever je proti nám. Aktivita pokračuje, každý skáče na jinou stranu, podle toho, jak se postavil. Je-li to třeba, sever si označí.

c) Žáci procvičí anglické názvy světových stran a aktivita se opakuje podle zadávání instrukcí v angličtině.

5. ročník:

a) Žáci si zorientují svoji směrovou růžici podle zavěšené nástěnné mapy ČR (lze měnit umístění mapy ve třídě, venku se použije příruční mapa).

aa) Učitel říká sousední státy ČR a žáci skáčou na tu světovou stranu, na které stát leží.

ab) Totéž s mapou Evropy (střed směrové růžice představuje ČR, tam žák stojí)

b) Žáci utvoří dvojice, skupinky (podle počtu žáků). Jeden žák skáče podle pokynů ostatních ve skupině. Ti mají kartičku, na které jsou pokyny (směry nebo státy) a řešení pro kontrolu. Žáci ve skupině se prostřídají v rolích.

c) Jedeme na prázdniny a projedeme tyto státy: př. Polsko, Německo a Rakousko (tvoří se cesta z názvů sousedních států)

Žák, který skáče, si vyslechne instrukci, připraví sérii skoků a provede. Ostatní kontrolují.

Učitel prochází mezi skupinkami a sleduje, jak jsou žáci úspěšní. Má možnost individuálně procvičit s žáky, kterým činí orientace obtíž.

Obrázek 90 Skákaná 1
Zdroj: Husáková, 2019

Obrázek 91 Skákaná 2
Zdroj: Husáková, 2019

Obrázek 92 Skákaná 3
Zdroj: Husáková, 2019

Doporučení:

Dbát na bezpečnost dětí (prostor kolem sebe, aktivitu zařazovat jako zpestření výuky, žáci nemají vhodné obutí).

Velikost směrových růžic je třeba volit podle ročníku. (v 5. ročníku – délka A4).

Lépe je pracovat ve dvojicích či trojicích (střídání dětí a kontrola správného provedení).

Někteří žáci mají obtíže při orientaci v ploše i prostoru, zde je prostor, kdy učitel velmi rychle zjistí, kde je problém a může s těmito žáky individuálně pracovat.

Subjektivní hodnocení žáky:

„Bylo to super a hlavně velká sranda a líp se to učí.“

„Je to lepší, než abychom seděli a učili se to, přitom si můžeme zaskákat a protáhnout se.!

„Mně se líbilo, že jsme skákali a že jsme se naučili státy Evropy.“

„Myslím si, že když se takhle učíme tak si to lépe zapamatujeme.“

„Líbilo se mi to, protože to je zábava a hraní dohromady a né sezení u učebnice.“

Subjektivní hodnocení pedagoga:

„Děkuji za tento úkol, protože tuto aktivitu žáci nyní vyžadují při každé hodině vlastivědy. Zopakujeme si a procvičujeme vědomosti a dovednosti potřebné k práci s mapou. Pokusila jsem se ji přizpůsobit tak, aby byla využitelná pro ročníky, kde se toto učivo probírá. V 5. ročníku hrajeme variantu se všemi světovými stranami. Oblíbená je práce s mapou, kdy žáci pracují ve dvojici a vyhledávají tímto způsobem nejen sousední státy, ale i města ČR. V současné době probíráme státy Evropy a aktivita, kdy „Jedeme na prázdniny“, vznikla jako momentální nápad při jedné hodině.

Po skončení aktivit měli žáci možnost se písemně vyjádřit k tomu, jak byli s průběhem spokojeni. Odezvy byly pozitivní. Všechny pohybové aktivity, kterými je vyučování proloženo, jsou pro ně vítané.“ shrnula Husáková, 2019.

Správná dvojice

Cíl aktivity: Žáci si ověří své znalosti krajů a krajských měst.

Časová dotace: 10 minut - na konci vyučovací hodiny.

Místo realizace: třída.

Potřebné pomůcky: karty s názvy krajů a krajských měst.

Organizace aktivity:

Dle počtu žáků paní učitelka rozdá dětem kartičky s názvy krajů a krajských měst. Žáci mají za úkol najít k sobě správnou dvojici.

Někdo říká název kraje a někdo krajské město.

Důležité je to, aby žáci neříkali nic jiného. Vyhrává první nalezená dvojice. Hra končí v momentu, kdy jsou všechny dvojice nalezené.

Poté proběhne kontrola, zda se našli správně.

Obrázek 93 Správná dvojice

Zdroj: Pěničková, 2018

Tabulka 2 Správná dvojice

STŘEDOČESKÝ KRAJ	PRAHA
JIHOČESKÝ KRAJ	ČESKÉ BUDĚJOVICE
PLZEŇSKÝ KRAJ	PLZEŇ
KARLOVARSKÝ KRAJ	KARLOVY VARY
ÚSTECKÝ KRAJ	ÚSTÍ NAD LABEM
LIBERECKÝ KRAJ	LIBEREC
KRÁLOVEHRADECKÝ KRAJ	HRADEC KRÁLOVÉ
PARDUBICKÝ KRAJ	PARDUBICE
OLOMOUCKÝ KRAJ	OLOMOUC
KRAJ VYSOČINA	JIHLAVA
JIHOMORAVSKÝ KRAJ	BRNO

Zdroj: Pěničková, 2018

Subjektivní hodnocení pedagoga:

Pěničková, 2018 uvedla: “Pro žáky byla tato hra příjemným zpestřením vyučovací hodiny. Velice ocenili to, že nemuseli celých 45 minut sedět v lavicích. Hra se jim moc líbila. Trvali na tom, abychom si ji zahráli nejen jednou. A také sami navrhli, že bychom tuto hru mohli zařadit do hodiny přírodovědy, kde právě probíráme člověka.

Musela jsem všechny, po skončení hry, pochválit za to, že se všichni aktivně zapojili a že během hry dodržovali předem dohodnutá pravidla.“

6 Závěr

Studnice aktivizačních námětů není jednolitá. Na jejím vzniku se podílelo mnoho studentů. Co člověk, to originál. Studnice je tedy pestrá, bublající.

Věříme, že každý, kdo s dětmi ve školství pracuje, zde může najít nový podnět a inspiraci. Přejeme všem, ať Studnice osvěží každého, kdo v ní zalistuje!

Autorky

7 Použité zdroje

BRABCOVÁ, R., 1990. *Didaktika českého jazyka pro studující učitelství na prvním stupni základní školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN 80-04-24251-0.

GAJDOŠOVÁ, J., KOŠTÁLOVÁ, A., 2006. *Hejbej se! Nedej se!: edukační materiál pro učitele ZŠ s pohybovými aktivitami do vyučování a pracovními listy pro děti*. Brno: Zdravotní ústav se sídlem v Brně. [online]. [vid. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/128223/lf_d/Hejbe__Nedej_se_-_manual.pdf>.

HAVLÍČKOVÁ, L., 1997. *Fyziologie tělesné zátěže I: obecná část*. 2. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-354-7.

HÁTLOVÁ, B., 2002. *Kinezioterapie v léčbě psychiatrických onemocnění*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0420-5.

HENDL, J., DOBRÝ, L., 2011. *Zdravotní benefity pohybových aktivit: monitorování, intervence, evaluace*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4620-008.

HOŠKOVÁ, B., MATOUŠOVÁ, M., 2003. *Kapitoly z didaktiky zdravotní tělesné výchovy pro studující FTVS UK*. 1. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-718-4621-X.

HUNTER, M., 1999. *Účinné vyučování v kostce*. 1.vyd. Praha: Portál. ISBN 80-717-8220-3.

JANKOVCOVÁ, M., J. PRŮCHA a J. KOUDELA. 1989. *Aktivizující metody v pedagogické praxi středních škol*. 1. Praha: SPN. ISBN 80-04-23209-4.

KALMAN, M., 2011. *Národní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků: na základě mezinárodního výzkumu uskutečněného v roce 2010 v rámci mezinárodního projektu "Healthbehaviour in school-aged children: WHO collaborative cross-national study (HBSC)".* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-2985-4. [online]. [vid. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/financovani/docs/HBSC_2010_narodni_zprava_o_zdravi_a_zivotni_m_stylu_deti_a_skolaku_offline.pdf>.

LANGHAMEROVÁ, J. 2007. *Aktivizující metody výuky na prvním stupni základní školy*. Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce: Jana Kratochvílová.

LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

MARCUS, B. H., H FORSYTH, L., 2010. *Psychologie aktivního způsobu života: motivace lidí k pohybovým aktivitám*. 1.vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-654-4.

MUŽÍK, V., VODÁKOVÁ, P., 2011. Sonda do školní pohybové aktivity dětí mladšího školního věku. In: *Škola a zdraví 21: Výchova ke zdraví: podněty ke vzdělávacím oblastem*. Brno: Masarykova univerzita. [online]. [vid. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/z21/knihy/2011/38/texty/cze/muzik_vodakova.pdf>.

MUŽÍKOVÁ, L., MUŽÍK, V. 2011. *Zkušenosti s výchovou ke zdraví v českém základním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita. [online]. [vid. 30. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/z21/knihy/2011/41/texty/c-s_mono_final_C.pdf>.

MŠMT. 2000. *Národní program rozvoje sportu pro všechny. Usnesení vlády č. 17 ze dne 5. ledna 2000*. Praha. [online]. [vid. 2. 1. 2017]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/sport/narodni-program-rozvoje-sportu-pro-vsechny>>.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. 4. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-503-5.

PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ., 2013. *Pedagogický slovník*. 7. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

MŠMT., 2013. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha. [online] [cit. 2016-03-05]. Dostupné z:<http://www.nuv.cz/file/433_1_1/>.

RYCHTECKÝ, A., FIALOVÁ, L., 1998. *Didaktika školní tělesné výchovy*. 2. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-659-7.

SCHEJBALOVÁ, K. 2017. *Možnosti využití aktivizačních metod ve výuce českého jazyka se zaměřením na pohybovou aktivitu žáků 1. stupně*. Liberec. Závěrečná práce. Technická univerzita. Vedoucí práce Jana Bajžíková.

VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd., Praha: Karolinum. ISBN 978-802-4621-531.

VÉLE, František., 1997. *Kineziologie pro klinickou praxi*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-716-9256-5.

VIGNEROVÁ, J., BLÁHA, P., BRABEC M., RIEDLOVÁ, J., KOBZOVÁ, J., 2006. 6. *celostátní antropologický výzkum dětí a mládeže 2001. Česká republika: Souhrnné výsledky. (6th Nation-wide Anthropological Survey of Children and Adolescents 2001 Czech Republic. Summary results.)*. 1. vyd. Praha: Státní zdravotnický ústav. ISBN 80-86561-30-5

Název	Zdravotní tělesná výchova II. Studnice aktivizačních námětů pro výuku předmětů na 1. stupni základní školy
Autor	Jana Bajzíková, Kateřina Schejbalová
Určeno pro	studenty učitelství tělesné výchovy fakult vysokých škol a pracovníky z oblasti tělesné výchovy a sportu
Vydavatel	Technická univerzita v Liberci, Studentská 1402/2, Liberec
Schváleno	Rektorátem TU v Liberci dne 5.11.2019, čj. RE 54/19
Vyšlo
Počet stran	125
Vydání	1.
Tiskárna	
Číslo publikace	55-054-19

Tato publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

ISBN 978-80-7494-504-5